

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును

౨౦౧౩

VOL. 6.

సంపుటము. ౬

చెన్న పట్టణము 1919వ సం॥ అక్టోబరు నెల 9 వ తేది గురువారము

NO. 156

సిద్ధాంతి నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ మాస శుద్ధ పాడమి గా.

సంచిక ౧౫౬

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు క్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర వివిధమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంతమాత్రమున నయముగను.

సులభ వెల 0.8-0 అణాలు.

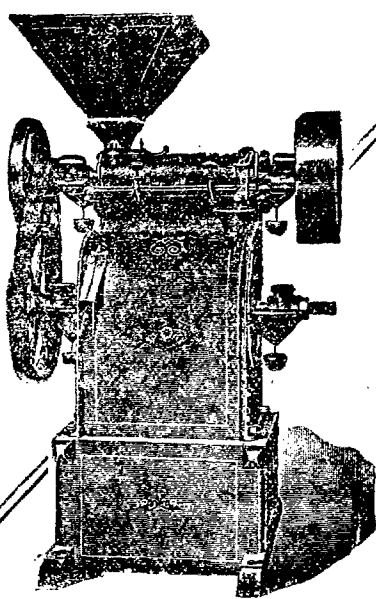
మోహిని తైలము రు 0-12-0

తామర తైలము 0-6-0

దంతచూర్ణము ౧-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

Genuine Engelberg Rice Hullers

are in use in every Rice Milling District in India, and are giving satisfaction wherever installed.

We prepare and submit estimates for all sizes of Rice Mills equipped with Engelberg Hullers, and Shellers, and driven either by our own well-known Steam Plants or BLACKSTONE Liquid Fuel Engines.

Note.—Genuine Engelberg Machinery and the Spare Parts for same, can be had only from us, as we are Sole Agents and Distributors.

MARSHALL, SONS & CO. (India), Ltd., Engineers

9 Second Line Beach, Madras (P.O. Box 141)

and at BOMBAY, CALCUTTA, BEZWADA, LAHORE and TANJORE

ధనవ్యయము లేని మీ దేశ సేవను

పరీక్షించెడి ప్రకటనము.

ఆంధ్ర భాషా పత్రికా చందాదారులకు

సోదరులారా! మీరొక గంటకాలము దేశ

సేవకై వినియోగపరచెదరా?

జేకేసే అసంతోషముగా నున్నది. ప్రస్తుతము దేశభివృద్ధికై అనేక విధముల పాటుబడుచున్న మనదేశ భాషా పత్రికలు సర్వభాషభివృద్ధిని బొందక యథాస్థితియందు న్నువి. అందుచే ఆంధ్ర, కన్నడ, తమిళ, పత్రికల చందాదారులందఱు భూపేక్ష రహితముగా తమతోపాటు ఒకనూ తన చందాదారుని అయిన పత్రికలకుచేర్చి పత్రికాధికారులకు పోల్చినా పరుప కోరుచున్నాను. ఎవరు ఎప్పుడు ఎరరిన చందాదారులనుగా చేర్చినది పాఠకులకు హెచ్చరికగా నా పత్రికాధికారులు వారిని తమ పత్రికలనుండి పోకటిం పగలదుగాన మీరు విజయదశమి మొదలు కొత్తవారిని చందాదారులనుగా చేర్చి ప్రార్థింతును. స్వజీవస్థువాడుకను మడవకద్దు.

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు.

1807

మువ్వన చిన్న వీరాజు.

మిక్కిలి ప్రశస్తిమైన వరిమళ్లద్రవ్యము

ఓటో దిల్ల హారు (రిజిస్టర్డ్)

వరిమళ్లద్రవ్యముల కన్నిటికి నిది రాజు

ఇండియా దేశమునందు జరిగిన అన్ని ప్రదర్శనములందును చాల వరకములును ప్రశంసా కృత్యములు నియ్యబడినవి.

దీనిలో సారాయి సంబంధ మేమియును లేదు గాన ఆచార పథులందఱునుగాడ దీనిని నిరధ్యంతరముగ నుపయోగింపవచ్చును. ఈ విధములగు పుష్కలముల నుపాసన దీనియందు గలదు. ఒకటిరెండు చుక్కలు తేలుకమునుమీద వేసిన చాలును. అప్పుడే కోసితెచ్చిన పువ్వులవలన వ్యాపించు వరిమళ్లమువంటి వరిమళ్ల మరలమళ్లముగ వ్యాపించుచుండును. దీని నుపాసన నిలచునంతకాలము మరల పరిమళద్రవ్యమునును నిలువదు. వెద్దనైజా (ఆరతిపువ్వుబుడ్డి) రు 2-0-0 మధ్యనైజా రు 0-12-0 చిన్ననైజా రు 0-8-0 వి.సి. చాస్టి రు 0-5-0. మిథులమునందు వొరకనివో (కింది సోల్) ఏజంట్లకు వ్రాయుదు.

అగ్లో ఇండియాను డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ,

(D 126 W 100)

155 జమ్మచునీడు, బొంబాయి.

అమృతాంజనం డిపోవారి షోషధాలయమునందు అమృతాంజనం, తామరతైలము, మోహినితైలము, దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యోషధములే గాక, ఇతరము లగు మండులు కూడ అనేకము లున్నవి. కావలసిన వారు కేటలాగును తెప్పించి చూడవచ్చును. కేటలాగునకు వ్రాసినచో తక్షణం పంపెదము.

ఆయుర్వేదవైద్యాలయము

క్రశింగు వేంకటరంగయ్యగారు
బందరులో స్థాపించుట

డాక్టరు విజయసారథిగారి సేవానారాము

(వేమూరి వేంకటసుబ్బారావుగారు బి. ఏ)

వైద్యపునండి ఆ ఆయుర్వేద కళాశాల వర్ధంతుర్న, తమనకు దయచేసిన రావుబాద్దక కలకల కల్లక శ్రీశ్రీ గారు రీ తేది అదివారము 7 గంటలకు క్రశింగు వేంకటరంగయ్య గారి బొదాగ్యమున నిర్వహించిన ఆయుర్వేద ధర్మబోధక కాలకు విచ్చేసిరి. వైద్యకాల సమకరించినవేయవడిన మంజిరమం దు కట్టణములోని ప్రాచ్యులందఱును చేరి, శ్రీ శ్రీశ్రీ గారికి అభినందన కల్పించి సమర్పించిరి. అందు ఆయుర్వేద వైద్య కళావారమునై శ్రీశ్రీ గారు జేయు కృత్యములకు గూర్చి యు, వేంకటరంగయ్య గారి ధర్మశిల్పమును, వాగ్రూపమును జూడమొందుటలు సమాచారములై కనిపేయవచ్చు అన్ని హాస్యం విజయ సారథి ఆచార్యులుగారి శోకసేవారత్న రత్నమునుగూర్చియు, వర్ణించబడినది. అనేకవిషయములనుండియు నిచట నొక శోక వైద్యకాలకు నిర్వహకృత్యములు జరు గుటయే కాని తగు ధార్మికముల బయలుపడకపోవునచే విధుల జనోద్యమ మైతివి. వైద్యము యక్షులు జరుగుచుండగ నెన్నరినది దెలియకండ వేంకట రంగయ్యగారు మంజిరవము ను నిర్వహించి, తగు బోధనములను విజయసారథిగారి ద్వారా చేయించి వైద్యప్రథములు యోగ్యములు మొదలగు సామగ్రిని సమకూర్చిరి. మొదటినుండియు, ధర్మములకు మొదలజేయు రంగయ్యగారు కార్యక్రమము నిర్వహణను స్థాపించుట వారికి సామాన్యముగనే తోచవచ్చును గాని, పాత లెల్లరకు అసాధారణముగ వానించుచున్నది. పట్టణము విశాలమైనది. ఈధర్మముక పార్యమందున్నది. కావున రెండవభాగమున కూడ కార్యధర్మవైద్యకాలను మఱియొక ఉదారమందు త్వరలో నిర్వహించుననుమముగ నున్నారను. వారిపేరు ముందర్వలె బహిరంగపరచుకలమని నమ్మెదము. ఈయెండు కాలము సరిగ్గ పరిచేయవచ్చునో, నిర్వహణమునకు శోకముల వైద్యము కొరకయిందరు.

శ్రీమన్ శ్రీశ్రీ గారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు తమకు ఆయుర్వేదవైద్యములకు అభిమానమును తెలియిచ్చిరి. పాశ్చాత్య వైద్యకాల వలన జనసామాన్యమునకు బోధనము లందుట లేదనియు, సులభవ్యయముతో నేర్పడ తగిన శోకము వైద్యకాలకు నేర్పరచుట గవర్నమెంటుచే విధించియు, వ్యవశ్య వైద్యయందు నమ్మకము జనసామాన్యమునకు కల్గియుండుటచే దానినిరసిండుట అవ్యాజ్యమనియు, నిజముగ జూచిన పాశ్చాత్య వైద్య పద్ధతులకుండు శోకము వైద్య పద్ధతులే లాభకరముగనుండుననియు చెప్పి పురి కాసన నిర్వాణసభలలో పాశ్చాత్య వైద్యము శోకము వైద్యమును నిరసింప బూనుట ఆశ్రమమనియు బంగాళా కాసన నిర్వాణసభలందు శోకము వైద్య డాక్టరు వీరవర్మ సర్కారుగారు, మన వైద్యమును బంధించబూనుట చాల వివాదకరమనియు, అచ్చటచ్చట శ్రీవేంకటరంగయ్యగారివంటి ధార్మికము ధర్మవైద్యకాలకు స్థాపించి శోకము వైద్య మెట్లు ప్రవర్తించునో నిదర్శనముగ జూపుట యోగ్యమనియు, తెలియజేసి శ్రీవేంకట రంగయ్యగారి, వారి ధర్మకాలలో ఉచితముగ పనిజేయుచున్న విజయ సారథి గారిని విశేషముగ కొనియాడిరి.

అనంతరము, ఆయుర్వేద వైద్యమునుగూర్చి ఉపన్యసించుచు, పాశ్చాత్య పద్ధతులలో చాలభాగము ముగ్రంధము లందున్నట్లును, కొన్ని విషయములలో పాశ్చాత్య వైద్యములో కంటెకు శోకము వైద్యయందు విశేషపర్యాయకరమును కల్గియుండునను, నిదర్శనములను, విజయసారథిగారు జూపిరి. ఉపన్యాసమున కియ్యబడిన కాలము కల్పమగుటచే, కొన్ని భాగములనే మాత్రము కల్పించగలిగిరి. వివరించినంతవరకు బాదగ, కొద్దిమనస్సు లైకవచ్చిరి. విజయసారథిగారికి చాల గ్రంథ పుస్తకములు కలదని స్పష్టపడినది. అగ్రాసనాధి పతిగ నుండిన శ్రీశ్రీ గారును, శోకాభిమానులై విచ్చేసిన వేం శారా యజమాన్య పుస్తకముగారును మిక్కిలి ఆనందించిరి. మాజిల్లా డాక్టరుగారు సభకు దయచేయుటకున వారికిగల శోకాభిమానము తెల్లడి అయ్యెను.

విజయసారథిగారు వారి స్వార్థ సమర్థింపకొని, ధర్మముగ నెలసరి నిచ్చుటయే గాక, వారికితెలిసినవరకు వైద్యవిద్యను ప్రస్తుతము కల్పించుటకు శక్తులున్నారను. ముందుముందు

శ్రీ విద్యా వ్యాపకము.

(మునుగంటి లక్ష్మీ నరసమ్మగారు)

తమకు కాలమునందు, శ్రీలక్ష్మీ వారి విద్యుక్త ధర్మములకు తగినవిద్య లేదు. సాధారణముగ వీరికి నేర్పబడువిద్య, వ్రేయిరి క్లాసువరకే యుండును. అవిద్యము వారిబుద్ధి బలమునకు వారి ప్రయోజనములకు ఉపకారి యగుచుండుట లేదు. చాలితమైన తపస్సులేమందే ప్రాసికోనుట కైనను ఉపయోగ కారికలేదనుట, అచితముగై కానరను.

తల్లి దండ్రులు బాలికలు ప్రాద్దుక ఏమగంటలకు మధ్యానం మూడుగంటలకు పాఠశాలకు పోవుచుండిరనే అభిప్రాయమేగాని, వారిబుద్ధిసామర్థ్య యనుభూతులుగ గాని, వారి మతానుభూతులుగ గాని వారి ప్రత్యేక బాలిక వ్యక్తిత్వములనుగ గాని బాలికలకు విద్య నేర్పబడుచున్నదా యను, విషయము అలోచించువారలే పూజ్యులు. బాలికలకు రీతక 6 సంవత్సరములు మొదలు 11 లేక 12 సంవత్సరముల వరకు పాఠశాలకు కల్పింట్లు కల్పింట్లు విద్య అందింట్లు అంటున్నట్లు, ఆసామాన్యముగా కాలయాపన మగును. బాలికను పాఠశాలకు యేల పంపలేదనిన, విద్య నేర్పి ఉద్యోగములు చేసెదరామని చెప్పవారొకరు; తత్వము తెలియకుండ బాలిక బి. ఏ ఎమ్. ఏ. పరీక్ష పట్టుములనంద నక్కరలేదనెడి వారొకరు; ఏమిటింగుటకు పోయి ఏఉపన్యాసములనిచ్చి ఏకంత శోకము ఉద్ధరించరనెడి వారొకరు, కడకు ఇట్టి యభిప్రాయములకు తల్లిదండ్రులచేతులలోను, ఉపాధ్యాయుల చేతులలోనుబడి, బాలికలకు నేర్పవచ్చు అవిద్యగానే పరిణమించుచున్నది. 11 వ ఏటనో లేక 12 వ ఏటనో, బాలిక వివాహిర కాదున; ఆయెంటే పాఠశాలకు పోవలెనే దనెదరు. అశించు విద్యకూడ అనుగంటును. పోనీ, యింటివద్ద ఆశ్రమాదికి వెళ్ళేలోపల, జీవయాత్రకు తగిన తల్లిగారు అనులేదున్న. ఇది ప్రస్తుతపుస్థితి.

ముఖ్యము యెగములో, సర్వసాధారణముగ ఆశ్రమమునందు జరజు వాసము చేయుచుండెడివారు. ఋషులతోను ఋషిశిష్యులతోను శ్రీలక్ష్మీల సంభాషణలుండెడివి. ఆంధ్ర భాషలములముననే, అధ్యాత్మిక భౌతిక జ్ఞానము అలరగుచుండియుండెను. గృహిణికి నుండకలసిన గుణములకు ప్రియ శోకల, ఏవిధముల, ఏవిషయముల, ఏవిధముగ నడుచుకొనకలయునో, యట్టికథలకు ఋషిశిష్యులు నేర్పుచుండెడివారు. యీ పద్ధతుల ననుసరించియే, యిటీలకుడ పూర్తిగ ననుగంటిపోయినను, కొన్ని కట్టుబాట్లు సంభావనములలో నిర్వీయున్నవి. సాధారణముగ ఏమధికార్యము వచ్చినను, ఏ పండుగలు వచ్చినను, పురుషులతోబాటు కాకుండ శ్రీలక్ష్మీ ప్రత్యేకశోకల సమాగమగుటకు, పేరంటముల మూలముగ మూయచున్నాము. ప్రాణణ మంగళ శుక్రవారకరములే దీనికి నిదర్శనము. ఇందులో పుకమల జ్యోతిమే లేదు. ఒకరికొక నుభముల నొకరు తెలిసి కొనుటకును ఇట్టిప్రత్యేకసమాగమములు చాల తోడుబడుచుండెడివి. ప్రస్తుతము అటుల సమాకారిగా నుండునట్లు తోచదు. ప్రస్తుతము గ్రామంతరములయందు నిలిచి శ్రీ విద్యా వ్యాపకము కావలయుననిన, ధనవంతులు సాధారణముగ పనిపాటులు చేయించుకొని, సామర్థ్యముగలవారము ఇంటియందు వసులు చక్కబెట్టించుకొని, తదితరముల తామే వసులు చక్కబెట్టుకొని, ప్రతిదినము మధ్యాహ్నము రెండు గంటల కొక శోక యేర్పరుచుకొని, పూర్వారాత్రరాత్రులును సవినాచార కరములు లెల్లరు, విశాలముగల ఒకరి గృహమునందో ఒక పాడెయిందో, సమాగమమై పురాణకాలశ్రేషులు చేయుట, వార్తాశ్రుతిలను చదువగలిగినవారు కల్పనవారికి చదివి వినుపించుట, నాటకములు నటలు యింటియందు యనగేల అన్ని విషయముల గ్రంథములను చదివి వినుపించుట, మొదలగునవి చేసిన, పూర్వారాత్రరాత్రులును సవినాచారములయందు నిమగ్నత

తగునంతమంది కన్పించునో, ప్రత్యేకము కరకుల నేర్పరచి విద్యకేపు నుడువులై యున్నట్లు చెప్పిరి. వీరికి ఆంగ్లేయ విద్య అందు పరిచయమును, పాశ్చాత్యవైద్య శాస్త్రములందు పరిజ్ఞానమును కల్గియుండుటచే శోకమునకు లాభము కలుగగలదని తలచెదను. చాలా గురువులందు వైద్యధికమడలే లేదు. ఎవ్వరైన నున్నను, కరీరధర్మములకు గురైతిగిన వారయరు. ప్రస్తుతమునకుండకలసే బాలిక ముగ్ధులైనను శరీరలో అపజనుమకొంది వ్యతిరేక అల్లాడుచున్నారను. ఈలాటివారు శోకయై వైద్యము నేర్చుకొని తాము లాభ మొందుచు ప్రజలకు సాయ మొనర్పవచ్చును.

స్థి, సమావేశమగును; విద్యుక్తబుద్ధివృద్ధిచుండును. సాధారణముగ వైద్యులు, కుటుంబము కరీరసంరక్షణ కై రాలు అనువత్రి పోవకలరేకయే, కల్పవలకు బహుశంతు తొరకే కొంత మిరియాలు విక్రయి యుండలైన కన్పించునో కడకు అనుభవజ్ఞానము గలిగినవారలై యుండును. ఇట్టి వైద్యులకుభోజనము, ఇట్టి సమాగమములచే అందరకును సులభముగ నుభూతుపడగలదు. బాలికలకు కూడకల్పి ప్రాయము చదువను నేర్పును, వారికనునకు వసులను బోధింపేయకుట పిలవను. కట్టుక నులు నేర్పవచ్చును. తెలిసినవారు చిత్రములు (చాయను నేర్పవచ్చును. పూరించిక కర్మవారములకు కావలసిన తెక్కలను బోధింపవచ్చును. అపట్టుకల పక్షమున కొనిసామూయా కమన శోకసామూయా వసభోజనముల నేర్పాటు చేసి, బాలికలకు పాక కాస్తా) ను భవము చేతులార నేర్పవచ్చును. తెలిసినవారలు పాటులు నేర్పి, నుగీతము నేర్పవచ్చును. వైద్యవాక్కు, బాలికలకుతగిన తత్వ సమాగమ మగుటకున, బాలికలకు జీవయాత్రలో అన్నివిషయములయందు వైద్యమాత్రుగలిగి వైద్యబుద్ధి అబ్బును. గృహిణికి నుండకలసిన గుణములను కడుసులభముగ బోధపడగలవు. ప్రస్తుతకాలమున స్థితులబట్టి చూచిన శ్రీరామములోను ఇట్టి శ్రీకమాజముల నెలకొనినవి, శ్రీవిద్యావ్యాపకము యొక్కరళుశక్తిలక్ష్మరలేకుండ, కి యుకాలమున సులభముగ జరుగును. ఇందువలన శ్రీరామకీర్తన ప్రయోజనకారిలు అగుదురు. నేరయనిన నేరగింపరు. వేయేల అన్నివిధముల - శ్రీలక్ష్మీ ఆత్మల వికసించిన, కల్పవలసమానకర్మముల కి కరీరకరబుద్ధి మొదలగును. శోకయే సమానకు పాటుబడుటలో మగవారికి తోడుబడుచును. దీనివలన బాలికాపాఠశాలలకు స్థాపించువాడెదని, కాశ్చిప్రాయముగాను. యఖ్యముగ శ్రుతి యూహను స్థాపించవలసినదే. స్థాపించినను, శ్రీలక్ష్మీల అనుభవ విద్య నేర్పబడెను నానుభిప్రాయము అట్లు బాలికాపాఠశాలల స్థాపించినను వైప్రవాసిరీతిని, సమాజములేర్పడుటకున శ్రీవిద్యావ్యాపకము ముంత కిప్రముగ నెరవేరగలదు కావున విద్యావతులను ఉదారకీయము భాగ్యసంపన్నులగునను యురేమియును శ్రీరామమునందు శ్రీరమాజముల నేర్పరచి శ్రీవిద్యావ్యాపకమునకు తోడుబడెదరుగారి!

శ్రీ మెలనరం బాలభారతి సమాజమువారు

ఈనెల 11-వ తేది శనివారం రాత్రి బెజవాడలో

ద్రాపతివస్త్రాపహరణ నాటకమును

ప్రదర్శనమొనరింతురు శ్రేణు మామూలు ప్రకారం

శ్రీలక్ష్మీ 0-8-0. అన్ని కరకుల టిక్కెట్లు నాటకకాల వద్ద శనివారం మధ్యాహ్నం 2X.11ల గాయుతు అవ్వబడును.

(1814) తె. వట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

త్వరవడుడు! త్వరవడుడు!

సుగుణము: అద్భుతమగు నవల

ఇది చక్కని చిన్ననవల గ్రంథము. ఇది సులభతెలిసి తెలుతెనుగులో వ్రాయబడినది శ్రీ విశాఖరత్న సంస్థానంబు చేరు, ఇకర కండితులు, గృంథాలయాధికారులు, అనరవిర శ్రీ కొండ వెంకటకృష్ణయ్యగారు బి. ఏ. బి. ఎల్. ఇతరులు చదివి మిక్కిలి పొగడినారు. ఈ కథ యిది చాతుర్యముగాను మనమునకు ఆనందముగాను యుండును. చదివిన దాని యెక్కుతము తెలియును. కొద్ది ప్రతులే మిగిలియున్నవి. దీని కల పొక్తెలో సహ ద. 0-8-0.

అల్లూరి సూర్యనారాయణ, (1785)

ఈమని, దుగ్గిరాలపొత్తు, గుంటూరు జిల్లా.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము
ఆంగ్లేయము కార్యకర్తలమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటకుననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉచితమునకు ప్రస్తుతము ఆంగ్లేయమునకు కలుగలేని కరీరసాఖ్యమును దృఢగ్రహమును, అయ్యుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టుచార్జి యు లేదు ధరించి నంపెదము. వెంటనే వ్రాయకొరెదము. (219)
వైద్యశాస్త్ర ముఃకోంకర్ గోవిందజీ, ఆంధ్రవిగ్రహ బోధకములకు, 1874రాష్ట్రమువ్రాన్

స్థానికాది వార్తలు

కంజాబు రిలీఫ్ ఫండు:— ఈనాటికి సహాయముగా వచ్చేది 11-వ తేది శనివారము సాయం కాలము 4-30 గంటలకు జాబ్బిలపును గోవిందపు నాయకుని వీధియందలి సౌందర్యమహాలలో వద్దాసిన బాయి సీతాకళ్యాణ కాలక్షేపముగా వించును శ్రీలక్ష్మి ప్రత్యేకస్థల మేర్పరుకబడును. టిక్కెట్లు రు 2, 1, ½ వెలయువారు మైలాపూరు లో కాంత్ లో అందు రాజన్ గార్ల యొద్దను తిరు వల్లి క్షేట్రలో కోయంబుత్తూరు కృష్ణయ్యరు రెప్పారెంటునందఱు బ్రాడ్వేయందలి శంకరయ్యరు రెప్పారెంటునను సౌందర్యమహాలలోను టిక్కెట్లు కొనవచ్చును.

మొయిల స్త్రీయరు:— గతనెల 18 వ తేదీ సీతకు పాను తెచ్చుచున్న నెల్లూరి అచస్థీయరు 20 వ తేదీ సోమ వారమునాడు ఉదయమునకు బొంబాయికి రాగలదని తెలియుచున్నది.

తపాల నోటీసు:— కొలంబో మీదుగా దక్షిణాఫ్రికాకు పోవలసిన తపాలు ఈనెల 18-వ తేదీ సాయం కాలము 6-5 గంటల లోకల మదరాసు జెనరల్ పోస్టాఫీసు లో చేయవచ్చును.

మ్యూనిసిపల్ కమిషనరీయరు సిఫ్టు:— క్రస్తుకూ 11-వ డివిజనుగా విభజించబడిన సావుకాడపేట డివిజనుకు మ్యూనిసిపల్ కమిషనరీయరు సిఫ్టుకు సామి వెంకటాచలము నెట్టి గారు అభ్యర్థిగా నుండగలరున్నాడు.

విశ్వజ్యోతిర్స్వాముల పూజ:— నేడు రాత్రి 7 గంటలకు అంగళ్ళవాడుకువిధి నెం 280 కు కనరా వాగ్రాలయ భవనమున ఉడిపి నుబ్రహ్మణ్య మహాధీశులకు శ్రీవిశ్వ జ్యోతిర్స్వాముల పూజ ప్రసాద స్వీకారము జరుగునని కె. ఎస్. హెబ్బాగు గారు ప్రాయశ్చిత్తున్నారు.

చెన్నపురి మేరీపు:— చెన్నపురిలో పాఠశాలకాదు బాలిగానున్న భావనమాదూరు అబ్దుల హుస్సేను సాహెబు గారు చెన్నపురి మేరీపుగా నియమించబడిరి గాన ప్రమాణము చేయుటకు ఈనెల 7 వ తేదీ మంగళవారమునాడు ఉదయ మండలమున కేగిరి.

ఒక వార్షికోత్సవము:— గుంటూరు | ఆరెండల్ పేట స్త్రీ సహాయ ధన్యుడని 18 వ వార్షికోత్సవము మండలిభవనమునంకే 15-10-19 (బుధవారం) జరిగియున్నది. ఉదయము 7½-8½ గంటలకు ప్రార్థన పూజనైరాలి. మధ్యాహ్నం 2 గంటల ను 4 గంటలకు ప్రార్థనసోద్ర, వివిధోపకార సముఖ, బాలికల యాటపాటు. మంగళములతో ముగింపు.

ఒక రెస్టారెంటు బోధార్యము:— కంజాబు రిలీఫ్ ఫండునకు సహాయముగా కడప 6-వ తేదీ సోమవారమునాటి యమ్మకపు మొత్తమున అనగా రు 181-12-6 లకు తిరువల్లి క్షేట్ర వైక్రాప్టెస్కోడు నందలి కోయంబుత్తూరు కృష్ణయ్యరు రెస్టారెంటు వా రొనగిసండునకు కమిటీవారు కృతజ్ఞతాభివాదము లర్పించుచున్నాడు.

మహమ్మదీయ సమావేశము:— భిల్వాలలో సమస్యనుగూర్చియు తులనగ్రామ సర్వసహాయులను గూర్చియు మహమ్మదీయుల యభిప్రాయమును వ్యక్తపరిచు నిమిత్తము ఈ నెల 17-వ తేదీన జరగవలయునని మహమ్మదీయ సార్యజనక సభకు తగిన యేర్పాట్లు చేయుటకై నేడు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు మాండుకోడునందలి లాల్ మహాలలో నొక సమావేశము జరుగును.

కంటోన్మెంట్ వెలలు:— కల్లీటి బోర్డువారి యావ్యవహారము నుగురించి ఈ నెల 11-వ తేదీ శనివారము సాయం కాలము 6 గంటలకు వై. ఎస్. కె. ఏ. ఆడిటోరియములో సివిల్ కలెక్షనరు డైరెక్టరు టి. వి. మోయర్, సి. వి. ఇ. వి. సి. ఎస్, గారు సభ్యులు కంటోన్మెంట్ వెలనుగూర్చి యుత్సవించెదర. క్రీస్టియన్ కాలేజీ ప్రెసిడెంట్ గారు కనెండ్. ఇ. ఎస్. మెక్నాయర్, ఎస్. ఏ. డి. డి. గారు అగ్రసభాధి

పక్షమున వహించెదర. టిక్కెట్లు మాండుకోడునందలి మదరాసు బ్యాంకింగ్ కార్పొరేషన్ బిల్డింగులో నుండెడి పల్లెటిలో ఆఫీసు గురించి యొద్ద దొరకును.

కంజాబు సహాయపు సభ, గుడివాడ:— ఈ నెల 14 వ తేదీ మంగళవారము సాయంకాలము 5½ గంటలకు బాబు ఫలములో కంజాబులో మన సోదరులు మడు కష్టములకు గురైన మహాసభ జరుగును. దేశమును ముఖ్యము ఉపవ్యసించుర. అక్కడ జరిగిన అల్లరుల మూలమున, యద్ధకానమున మన సోదరులు వెక్కిరింపు రెండులకు, ఫ్రెంచులకు, సోదరులకు భర్తలను బంధువులను, ఆత్మీయుల కోల్పోయి పడరాని యిసుమము తగుచున్నాడు. తిరువల్లి మన క కష్టము నెలవేస్తలసియున్నది. కనుక గుడివాడ లాల్వాకా క్రజలండలును తప్పక విచ్చేరు బ్రాధియు.

కథమాఖిలభారత గ్రంథాలయ మహాసభ:— నిన్న సాయంకాలము ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమున ఆహ్వానసంఘమువారు సమావేశమైరి. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు కస్తూరింగయ్యగారు అగ్రసభాధిపత్యము వహించిరి. పురాణము నాగభూషణము వంటివగు మూడవకార్యదర్శిగా నెన్నుకొనబడిరి. కార్యక్రమమునందలి తక్కిన విషయముల గూర్చి నిం కుల డె ను. ఆహ్వాన సంఘము వారు తిరిగి కచ్చెడి కవి వారము సాయంకాలము కొండి నెట్టి వీధిలోని బాలిష్టకు టంగుటూరి క్రకాశము కంతులుగారి కార్యాలయమున సమావేశమగుటకు నిర్ణయించబడినది. ఆఖిలభారత గ్రంథాలయ, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ, ఆంధ్ర సారస్వత, మహాసభలకు ప్రత్యేకకృత్యము వ్యక్తిగతము ఆయన గ్రంథములను కార్యక్రమములకు సమావేశమున పంపిరించు మద్దేశించబడినది. ఆహ్వానసంఘ కార్యాలయము వైక్రేస్తాన బడిన ప్రకాశము వంటివగు దివసమునందలి యొక భాగమున నెలకోట్లకు కేర్పాటు చేయబడింది.

భారతీయ గ్రామ్యరక్షణముల క్రమదర్శనము:— రాబోవు సంవత్సరము లండను నగరమందలి క్రిష్టయోగిలో భారతీయ గ్రామ్య రక్షణము క్రమదర్శనము జరుగును. అందు నిమిత్త మిప్పటినుండియు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. ఏమో కొన్ని తరగతుల వస్తువులను తెచ్చుటకు మాత్రమే పంపించును. కావున నీ కింది తరగతి వస్తువుల నీ రాష్ట్రమునండి పంపవచ్చును. (1) వెండి వస్త్రములు (2) "ఫాన్సీ" వస్తువులు (3) బొంగరములు మొదలుగాగల ఆరు వస్తువులు క్రమదర్శనము పారి గ్రామిక కర రైతుల ది. కరైతల సంఘ సభ్యులు మాత్రమే లోని కి బోగలు గురుకు. అందులకు ఇంగ్లండుకురైతులు కొనువట్టివస్తువులనే పంపుటమందిరి. ఏవైనవస్తువులను కాచి అవకు నెరకైన కారితీ వస్తువులు కావలయునని సాధ్యమైతంతవరకు నెన్నిటి వైన సంవత్సరమునాకే ముచ్చుకస్తువుల క్రమదర్శనమునందలి యన. బొంబాయి రాజధానిలో నెలవేరినట్టివస్తువులనంద గోరెదగో తెలుపవలయునని అవటి పోగ్రామిక కాఖాధికారి కోరెన. క్రిష్టయోగిలో నప్పడే ఈ క్రింది వస్తువులను నుండించబడిన (1) నూరకు మండిగంధపు కస్తువులు (2) వివిధములగు కట్టకస్తువులు, లోహకస్తువులు (3) నూరకు అన్నావావాదల బంగారు వెండి గొలుసులు (4) పూసలపేర్లు (5) బొంగరములు (6) జలతాయనగిషిపములు క్రమదర్శనము తగినవస్తువుల సంపుట కనధికారుల కధికారులనుడ తోడ్పడవచ్చును క్రమదర్శనములో వస్తువులనుకాచి మెచ్చి అవటివారి కితివస్తువు లింక నెన్నియో గావలయునని కోరునపుడు పారి గ్రామిక కాఖాధికారి తగినసహాయ మొసరింతురు.

మచిలిపట్నం డి॥ ము॥ కోరుకో
S. C. 1955 of. 19
వాది:— మండవ దుర్గయ్య.
ప్రతివాది:— ఉదయగిరి రాయచండ్రకెట్టి.
వాదికి ప్రతివాదివద్దనుంచి రావలసిన ఖాతా బాకి మొత్తం రు 73-10-0 లకు ప్రతివాది మీద వై నెంబరున దావా దాఖలు అయినది. సదరుదావా 16-10-19 తేదీ నాటికి వాయిదా అయివున్నది. సదరు వాయిదాకు ప్రతివాది హాజరుకానియెడల దావాక్రకారం వాదికి డిక్రీఅవును. (1819) తురగా లక్ష్మీనరసింహరావు. వాదికరపున స్థిడర.

ప్రపంచ స్వబుద్ధి పునరుద్ధారక సంఘము:— ఈ నెల 11-వ తేదీ శనివారము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు అన్నాపిల్లెవిధి నెం 97 కు గృహమును వి. వి. కె. ఆయ్యరుగారు వ్యవహారగూర్చి యుత్సవించెదరు.

నిమ్మజాత్యుద్ధారక సంఘము:— ఈ నెల 12 వ తేదీ యాదవారము తెల్లవారి 8 గంటలకు వ్యాసరసాడియం దలి సంఘ కార్యాలయమున (బహుమందస్వామిగారును ఎమ్. ఆర్. జుబువాధము గారును "అభ్యాసకళామరలని యాచారము" ను గూర్చి యుత్సవించెదరు.

అంధ్రానోదిన సభ:— ఈ సభవారు నెల్లూరులో లక్ష్మీనారాయణగారి ప్రభుమందిరమున ఈ నెల 11-5 తేదీ శని వారమునాడు రాత్రి 9-30 గంటలకు చంద్రహాస నాటకము ను ప్రదర్శించెదరు. నెల్లూరు నాగరాజరావుగారు కుంభింస పాత్రమును గ్రహించురు.

దసరా ప్రదర్శనము:— 8-5 తేదీవరకు 25 నెల మంది క్రమదర్శనమును మాచిలెట్టి. వారిలో చాలమంది శ్రీమహాదేవ నందిరి.

తుపాకిమానువులు:— ఇంగ్లీషు మకు ప్రతికా సహాయపరిపాదకుడు టిమ్మియ్యగారి తుపాకిని కనాటు నతి సామానులలో గూడ నైలుకు తంపుటలో నది చూరాస్తేను నలో మాయమైంది. దానినాడ ఏమియును తెలియలేదు.

రైల్వే యూనియను:— రైల్వే యూనియను నేర్పరు మటకు ఆశిస్సోలులో రైల్వే పరివాహకందరుకు సభదేయ దలచిరిగాని వారివ్యావహారి బాలిష్టకు సోద్రీగారు రాజాలక పోవుటచే సభ జరుగలేదు.

వాతావరణ స్థితి					
1919 సం॥ అక్టోబరు నెల 9 వ తేదీ గురువారము.					
కల్లా మార్పు నగరములు	గ్రీష్మ ఉష్ణోగ్రత 24 గంటలలో	గ్రీష్మ ఉష్ణోగ్రత 24 గంటలలో	మోతాదు 24 గంటలలో	నిష్పతనము 1 సెంటిమీటరు	గ్రీష్మ ఉష్ణోగ్రత 24 గంటలలో
గోపాలపూరు	88.9	78.7	...	86.86	88.12
దికాఖట్టనము *	86.4	79.9	0.84	28.87	25.79
కాకినాడ *	87.9	77.8	...	24.05	24.84
బందరు	88.8	76.2	1.20	80.53	26.50
చింతూరు	91.2	75.0	0.07	22.30	26.01
నెల్లూరు	89.9	72.8	0.56	15.41	18.99
చుదాను	96.2	75.5	1.42	20.01	19.59
హైదరాబాదు	84.8	72.8	...	29.86	27.29
అనంతపురము	88.4	78.1	0.06	29.70	19.71
అల్లూరి	89.3	72.6	0.87	16.75	15.09
కర్నూలు	86.2	74.0	0.06	18.21	23.16
కడప	89.1	74.3	0.96	25.28	22.42
తెలంగాణ	81.7	65.9	...	30.24	27.53
నెల్లూరు *	98.4	75.0	0.17	28.94	26.50
శివమ	91.9	72.6	...	30.84	28.14
కోయంబుత్తూరు	69.8	70.0	...	8.06	11.05

వామిభంము సాధారణముగా తగ్గినది; మదరాసు ముటుపట్టుల మాత్రము కొంచెముతగ్గినది. మలబారులో వాయు చలనము ప్రకారము, తూర్పుగారి వీచుచున్నది. తక్కిన స్థలములలో దుర్బలములగు వడ మటి గాలి కలదు. ఉష్ణస్థితియందు విశేషించి మార్పింక గాలేదు. రాత్రియుష్ణ స్థితి సర్కారులలోను మధ్యమ క్రతేక్షలలోను సాధారణ స్థితిని మించియున్నది. ఆశ్మయములదప్ప వాయువ్యోగ స్థితిని సాధారణ స్థితిని మించియున్నది. చుట్టును కొంచెము తగ్గినది. నిన్నకురిసిన వోట్లనే నేడును వానలు కురిసెను. కాని, తూర్పునందగము. కోరాపుట్లో 2/84 మదరాసులో 1½ మిలీలీ పట్టు ములో 1½ అంగుళముల వానకునిట్లు తెలియరచ్చినది.

క్లిష్టకల్పము తూర్పుభాగమున వాయుభారతగిష్ఠము సంక్షుభితముగ నున్నది.
ఎవ్వరు, బి. రాను
ఆర్టింగువాతావరణ కార్యజ్ఞుడు.

ఆంధ్రవత్రిక

1919-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 9-వ తేదీ

గురువారము.

మాటలు: చేతులు

మాటలకును చేతలకును వ్యత్యాసము గను
గొనవలెనన, స్మట్సుసేనాని డర్బను నగరమునం
దిచ్చిన యువన్యాసమును వడికించిన జాలును.
దర్బను నగరపు భారతీయులు స్మట్సుసేనానికి
స్వాగతపత్ర ముద్పింకగ, లందుకు వారు మిగుల
సానుభూతితో ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. తూర్పుతఫ్రి
కాయందును, కశ్మీరంగజు నందును, భారతీయు
లును దక్షిణాఫ్రికా శ్వేతనైనికులును కలసి శత్రు
పులపై పోరాడిరి. ఏకభూమిపై తమ రక్తమును
ధారబోసిరి. ఉభయులను సోదరులవలె మెలంగిరి.
రణరంగమున బలవదిన స్నేహభావము దృఢ
ముగ నిలిచియుండునని ఎల్ల చూహించిరి. కాని
యద్ధ మింకను మిగియకమున్నే దక్షిణాఫ్రికా
వాసులు భారతీయులను ఘోరనిర్బంధముల పాలే
య దలపెట్టిరి. వృద్ధయుమునందు గలుగనిమార్పు
ప్రయోజనకారి గాదని, ఈ సంఘటనము తేబ
పరుపగలదు. స్మట్సుసేనానికి హిందూ దేశముపై
శుష్కనానుభూతి కేమాత్రము కొదువలేదు.
వారి యువన్యాసము చదివినవారలు, హిందూ
దేశముపై వాడికి గాఢాభిమానము కలదని యూ
హించవచ్చును. వారు గనుజులచిన సానుభూతికి
న్యూఇండియాపత్రక ఫయితము సంతసము వెలి
బుచ్చినది. హిందూ దేశపు సంగ్రామనేమను
ప్రశంసించుటలో, స్మట్సుసేనానిగా రెండమా
త్రము వెనుదీయలేదు. తూర్పుతఫ్రికా, మెసపొ
టేనియా, తుర్కీస్థాను, హిందూ దేశపు సహద్ధు
ప్రదేశములందు, పరత నైనికులు చూపిన య
వక్రకర్తాక్రమము కొనియూడబడినది. ఇంతియ
గాక స్మట్సుసేనాని హిందూ దేశమునకు జేసిన
యువకారములు గూడ వివరింపబడినవి.

పై న్యమన భారతీయులకు కమిషనుల కిష్టించుటకు స్పృహ సేనాని కృషి సలిపెను. హిందూ దేశము రాజకీయ స్వాతంత్ర్యము గోరుట స్పృహ సేనాని కిష్టము. మాంటాగు కారు హిందూ దేశమున కేతెంచుటకు, ప్రోత్సాహపరచినవారిలో స్పృహగా రోగరవి తెలుకబడినది. తమకు సంబంధము లేని విషయములలో నెల్ల స్పృహ సేనాని హిందూ దేశపు కోర్కెలయెడ సధిక సానుభూతిని చూపుచున్నారు. కాని దక్షిణాఫ్రికాలో మాతనముగ నెలకొల్పబడిన ఆసియా వాణిజ్య శాసనముగూర్చి ముచ్చటిచునపుడు మాత్రము, స్పృహ సేనాని భావములలో మార్పు గన్పట్టుచున్నది. దక్షిణాఫ్రికా క్రమభుత్వమువారి చర్యలను వీరు సమర్థింపజూచిరి. వీరి సమర్థన మొత మాత్రము హేతుబద్ధముగ లేదు. శ్వేతజాతులు కొలదిసంఖ్యలతో ట్రాన్సువాలునందుండుటచే, భారతీయు లధికసంఖ్యలతో నా దేశమున ప్రవేశించిరేని, శ్వేతజాతు లడుగంటిపోవుదురని వీరివాదము. దక్షిణాఫ్రికాను తెల్ల వారిభూమిగావించుటయే స్పృహ మొదలగు వారల ముఖ్య ద్వేషము. మిగిలినవారిని తమ సేవకుల నుంచుకొనుటకు మాత్రమే వారిష్టకదుదురు. మాన

పుల జన్మస్వాతంత్ర్యములను శ్వేతేతరజాతుల కిచ్చుటకు వీరిచ్చుచుండురు. దక్షిణాఫ్రికాలో ననాది నుండి నివసించుచున్న దేశీయులు గలరు. వారి ఊచుముతో శ్వేతజాతులకు యిత్రము లేదు. చిరకాలమునుండియు దక్షిణాఫ్రికాలో పుట్టిపెరిగిన భారతీయు లనేకులు గలరు. కాని వీరిని పౌరులుగ దక్షిణాఫ్రికాధికారులు ఎంచుట లేదు. ఇటీవల దేశము నాక్రమించిన శ్వేతవాసులకు, ఇతరుల కన్న నెక్కు డధికార మేల యుండవలెనో, స్వ ట్టుగారు దెలుపలేదు.

భారతీయు లాదేశమునకు వెడలుటకు కారణ భూతు లెవరు? కనిచేయునార లక్కడ దొరక నందున, భారతీయుల కనేకాక్షర్ణ్యములజూపి, శ్వేత జాతి వారిని గొంపోయిరి. దక్షిణాఫ్రికాదేశము, భారతీయుల పరిశ్రమచే నన్నివిధములను బాగు పడిన పిమ్మట, వారితో నిపుడు నిమిత్తములేనను చున్నారు ఇప్పటికియినను, భారతీయు లెల్లప్పుడును కూలీలుగ నుండి పనిజేయుచో, శ్వేతజాతివారి కెట్టి అభ్యంతరము లేదు. కాని జన్మస్వాతంత్ర్యములను మిగిలినవారిలో సమానముగ నీయుమన మనివారు కోరబడలేదనే, ఘోరనిర్బంధములిపుడు విధింపబడినవి. దక్షిణాఫ్రికాలో పుట్టిపెరిగినవారయినను, భారతీయులైనంతమాత్రమున ఆస్తిని సంపాదించుటకు గాని, వర్తకమును స్వేచ్ఛగ చేసి కొనుటకు గాని, అర్హులు గానేరరు. హిందూ దేశమునుండి భారతీయులు వలస పోవుటకు, ఇండియాప్రభుత్వము వారు దక్షిణాఫ్రికా వాసుల కెంతయో వాయకడికి. క్రొత్తవా రెవరును హిందూ దేశమునుండి వలస పోవుటకు వీలు లేకుండ, వెనుక శాసనముగావించబడెను. అట్లే, భారతీయుల ధిక సంఖ్యలతో నేతెంచుటచే శ్వేత జాతు లడుగంటుదు రనుభయము నిరాధారముల స్పృహకునున్నది క్రొత్తనిర్బంధ శాసనము గావించుట కెక్కడను అవసరము గన్పట్టుట లేదు. భారతీయులను హిందూ దేశమునుండి తమ యుక్కరలకొరకై గొంపోయిన దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు, వారికి మానవస్వత్వముల నైనను ఒసగి బాధింపకుండుట సముచితము. ప్లెట్సు సేనాని గావించిన సమర్థన మెంతమాత్రము న్యాయముగ లేదు.

ఫిజీదీవులకు కూలీలను వలస గొంపోవ కూడ
దని, సంగ్రామశుభ్యమున శాసించబడెను. ఆ దీవు
లందు, క్రైస్తవమతములు భారతీయుల నెఱుల
బాధపెట్టుచున్నదియు మా చరువరులకు దెలి
యును. అంద్రూసుగారు స్వయముగ వీక్షించి,
భారతీయులు పడెడి శ్రమలను కనుల గట్టిరటుల
వర్ణించియుండిరి. నిన్నటిదినము ప్రచురింపబడిన
తంత్రీవార్తల ప్రకారము, హిందూ దేశమునుండి
తిరిగి కూలీలను సంపాదించుటకు ఫిజీ ప్రభుత్వము
వారు క్రయత్నముల నలుపుచున్నటుల దెలియు
చున్నది. ఈ క్రయత్నములు కొనసాగకుండు
నటుల ప్రభుత్వమువారిలో మనిచిచేతు మని,
ఫిజీదేశపు భారతీయసంఘమువారు అంద్రూసు
గారికి దెలిపిరి. భారతదేశపు కార్మికులలో, అధిని
వేశములవారి కక్కరగలదు. కాని వారిని మా
నవతుల్యులుగ జూచుటకు వా రంగీకరింపదు.
భారతీయు లా దేశములలో తలయెత్తి దరుగుట
వారికి నరికడదు. ఇట్టి స్వార్థకరత్వము మిగుల
గర్హ్యము. హిందూ దేశములో జన షధికముగ
నున్నచో, మెసపొలేమియా, తుర్కిస్తాను మొద

అగు దేశములకు బోవచ్చునని స్పష్టమగు హితమునగుచున్నారు. అంతటి బహుళము, భారతీయుల కింకను గలుగలేదు. హిందూదేశమునందే వలసినంత స్థలము భారతీయులకు గలదు. భారత భూమియందు శరీరములు రాలిపెత్తుచున్నవి. వీటిని తిన్నగ నడుపుటకు, భారతీయులందరును తోడ్పడవలసి యున్నారు. భారతీయు లందుచే, జానిపలవలె నన్యదేశములకు బోయి కడగండ్లబడ నవసరము లేదు.

మె న పా టే మి యా తుక్కి పానము లలో
మాత్రము భారతీయుల కర్హంప ముండు నని
తలచుట శంతిమాత్ర మాస్పదము లేదు. ఒక్క
సత్యమును మాత్రము స్మృద్ధిగా రిటుల ప్రతిపా
దించిరి. "హిందూదేశపు పాన మధికమున కాల
దియు, ఇతరక్రదేశములలోని భారతీయుల స్థితి
గూడ చక్కబడును." ఈ వాక్యములందు గొప్ప
సత్య మిమి కియున్న దనుటకు సందియము లేదు.
భారతీయులకు స్వదేశమునం దర్హస్వాతంత్ర్య
మున్నచో, దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు వారి
నింతచులకనగజూడనేరరు. హిందూదేశ క్రభు
త్వమువా రెటుల వగదీసికొందురో యని వారు
భయపడకతప్పదు భారతీయుల కష్టముల కను
గొనుటకు, ఈ మొకవిచారణసంఘము నేర్పఱ
చితిమనియు, హిందూదేశమున కాసామమునందు
ప్రాతినిధ్య ముండుననియు, స్మృద్ధిగాను దెలుపు
చున్నారు. వెనుకటి పర్యాయము ఇట్టి విచారణ
సంఘ మొకటి ఏర్పడెను. ఆ సంఘపు పరిష్కార
మునకు భారతీయు లొడబడి, తమ కష్టములు
గట్టెక్కె నని సంతసించిరి. మరల నవి పూర్వము
కన్న తీవ్రరూపము దాల్చినవి. అందుచే దక్షి
ణాఫ్రికా క్రభుత్వమువా రేర్పరచేడి విచారణ
సంఘమువై, భారతీయుల కంతగ విశ్వాసము
లేదు. ఈ పోరాటము త్వరలో వంతమొందు నని
తోచును. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారి మనసు
నొప్పించుటకు హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు
గాని, బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారు గాని
సాహసించరు. ఇతర విధముల దక్షిణాఫ్రికావారిని
నిరోధించుటకు, భారతీయులకు సామర్థ్యము
చాలదు. హిందూదేశముగూడ, బ్రిటీషు సామ్రా
జ్యమున దక్షిణాఫ్రికాతోబాటు సమానస్థాన
మాత్రమించినగాని ముక్తిగనుగను. అందుచే మూల
కారణముగనుగొని, భారతీయు ప్రముఖులు కృషి
సలువవలసియున్నారు. హిందూదేశము బ్రిటీషు
సామ్రాజ్యమునం దర్హస్థానము బడయుటకు, వా
యకులు పాటుపడుట ధర్మము. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ
మునందును కేంద్రప్రభుత్వమునందును పరిపాలనా
బాధ్యతను ప్రజలు సంపాదించినగాని, నీ కోర్కె
సఫలము గాంచనేరదు. స్వపరిపాలనాభివృద్ధికై
అడుగు దీసి అడుగుబెట్టవలయునని తలచెడి
మన నాయకులు, దూరదృష్టితో సుదర్శములగు
విచారించవలయును. తాత్కాలికలాభాపేక్షతో
స్వస్థసంస్కరణముల సంగీకరించినంతమాత్రమున
లాభము గలుగజాలదు. వైవై మెరుంగులతో,
దక్షిణాఫ్రికా సమన్వయిటి ఫమన్యలు పరిష్కార
ము గానేరవు. స్మృద్ధిగాను తెలిసినటుల, ఇంట
స్వాతంత్ర్య మున్నపుడే భారతీయులు వెలువల
గూడ గౌరవము బడయుటకు వీలగును. మిత
వాదనాయకు లిందుచేతను దృక్పథమును మార్చు
కొనుట యవసరమని స్పష్టమగుచున్నది.

సీగ్రాలు: అమోకములు

అమోకాదేశము స్వాతంత్ర్యవర్తిత్వమునకు నిలయమని వాసిగాంచినది. కాని వర్ణవిద్యేయము మాత్రము శ్వేతజాతులను విడువలేదు. ఉత్తరఅమోకాదేశములకు, సీగ్రాలు దక్షిణమునుండి రప్పించబడిరి. పారిశ్రామికాభ్యుదయమునకు వారి రాక యవసరమయ్యెను. కాని సీగ్రాలు కొద్దిపాటి యక్కరలు గలిగి, జీవనయాత్రను సులభముగ గడుపుచు, శ్వేతజాతులమధ్య పభివృద్ధి జెందుచుండునపుడు, శ్వేతజాతులకును సీగ్రాలకును కలహములు ప్రారంభమై, నేడు విషమస్థితి ఫలించినది. శ్వేతజాతులు పరిపాలించుటకును, కల్లవారలు వారికి ఊడిగము కేయటకును, వృజుబుబడినటుల దలచెడి పాశ్చాత్యుల నేకలు గలరు. ఈ యాహామిగుల సవర్ణదాయకము. ఇది పారిమనములలో నుండి మొదలంట తొలగినగాని, ప్రపంచసౌభాగ్యము చేకూరనేరదు. యూరపు మహాసంగ్రామమువలన శ్వేతజాతులందఱును సమానులైనయి, బలహీనపు జాతిని బలము గల జాతి హింసించ గూడదనియు, నానాజాతుల సమితి యాధర్మము నెరవేరునటుల జూడవలయుననియు, నిరూపించబడినది. కాని తెలుపు నలుపు భేదము గమనింపకుండ, ఎల్లరకను ఉచితస్వాతంత్ర్యముల నొసగవలయునని, సంధిసభవారిచే గుర్తించబడలేదు. అందుచే శ్వేతజాతులవారికముందు తమ బాధ్యతలను గుర్తించి నలుపురంగు గలవారిని గూడ సోదరతుల్యులు, సిద్ధాంతమునందే కాక కార్యావసరముల పట్ల గూడ భావించని యెడల, క్రైబలమగు పోరాట మిముందు కలగవచ్చును.

సినేటు సభ్యులు

మదరాసు సినేటునందు, ఆంగ్లం లత్యైవ సంఖ్యాకులు గలరు. విల్లింగ్డను ప్రభువు గారు క్రొత్తగ సభ్యులుగ నియమించిన వారిలో డి. జి. మోచల్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారి నామము కనుగొనట కెంతయు సంతోషించుచున్నారము. ఆంగ్లసభ్యుల నింకను సభిక్తముగ నియమించినచో, నెలయు భాగ్యముగ నుండెడిది. కాని ఇంతవరకయినను అనుగ్రహము జూపినందులకు, విల్లింగ్డను ప్రభువుగా రెంతయు వంద్యులు. వంతులుగారు ప్రజాహితజీవితమును చున్నతీర్మానము బడసియున్నారు. వారు విద్యావిషయమున గూడ మిగుల శ్రద్ధతో జాబుండి, దేశమునకు మేలొనగూర్చు రని విశ్వసించెదము. ముగ్గురు ప్రీసభ్యులు నియమించబడుట ఎంచవగియున్నది. వీరిలో శ్రీనివాసాగారు, ఆంధ్ర క్రైస్తవవారియి. ఈమెరిన ఉద్యోగధర్మములను సమర్థతతో నిర్వహించుచున్నది. పి. ఆర్. స్వామినాథయ్యగారు సభ్యులుగ నియమించబడిరి. వీరు కుంభకోణముపై స్కూలకు ప్రధానోపాధ్యాయులుగ నున్నారు. హెడ్ మాస్టరుని నియామకమున కిదియే ప్రథమ నిదర్శనము. వీరు తమ అనుభవమును ఉన్నత విద్యాభివృద్ధికొర కుపయోగించెద రని తలచెదము. డండేకరు అను నూతనసభ్యుడు ప్రభుత్వ వాణిజ్య పాఠశాలాధ్యక్షుడు. మొత్తము మీద నియామకము లన్నియు సంతృప్తికరముగ నున్నవని ఎంచవచ్చును. విల్లింగ్డను ప్రభువు గారి దూరదృష్టి కి నియామకము లొక నిదర్శనముగ నున్నవి.

జాయింటు కమిటీ

జాయింటు కమిటీవారు మొన్నటి సోమవారమున తిరిగి గూడిరి. ఈమారు విచారించబడెడి సభ్యులలో ననేకులు సివిలియను అధికారసభ్యు

లే. సర్ థామస్ హోల్ట్స్ నుగారు విచారించబడిరి. భారతీయులకు ప్రభుత్వముతో నెక్కుడు సహచర్య ముండవలెననియు, క్రైస్తవమున్న రాష్ట్రీయ జానపథల నాధారము జేసికొని కని ప్రారంభించ నగు ననియు, జానపథకు కార్యనిర్వాహక సభపై కొంతవరకధికార మీయవలె ననియు, వీరు పలికిరి. భారతీయులలో జాతీయప్రత్యభిజ్ఞాన ముదయించుచున్నదనియు, వారికి కొంతవడి పాలనాబాధ్యత కొనగల యవసర మనియు, సంస్కరణజానపథ విధానము తమ కిష్టమేననియు, వీరు విశదపరచిరి. కాని కేంద్రప్రభుత్వములో బాధ్యత ప్రవేశపెట్టగూడదని మాత్రము, వీరు స్పష్టముగ నుడుపుచున్నారు. మొత్తముమీద వీరు మాంటాగూ గారిని బలకరచువారలలో నొకరనియు, సంస్కరణమనిన బెడరెడి సివిలుస్వేచ్ఛవారిలో వీరు చేరరనియు, స్పష్ట మగుచున్నది. కాని ఈమారు విచారించబడెడి వారిలో బిల్లులో మార్పులు విశేషముగ గావలయు ననువా రెక్కుడు మంది యుండరనుట నిశ్చయము.

అమృతసరపు కాంగ్రెసు

బొంబాయి క్రానికలు ప్రతిక ఇటుల వ్రాయుచున్నది: "అమృతసరపు డిప్యూటీ కమిషనరుగారు, కాంగ్రెసు జరిగెడి ప్రదేశమును మార్చి మని కోరునపుడు, సదుద్దేశమై యుండవచ్చును. కాని కాంగ్రెసు జరుగుటవలన అల్లరులు పొడమునని దలచుటలో వారు పొరబడిరి. కాంగ్రెసు సభోద్దేశము వారికి తెలియనటుల దోచుచున్నది. ఆహ్వానసంఘమువారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము, ఆత్మగౌరవము సూచించుచున్నది. ఈ జవాబు డిప్యూటీ కమిషనరుగారికి ధైర్యము నొసగి, ఇబ్బందుల నన్నిటి తొలగించునని తలచెదము. ఈ విషయమును డిప్యూటీ కమిషనరుగారి ఇష్టమునకు వదలి లాభము లేదు. సర్ ఎడ్వర్డు మాక్లిగాను గారు తన తాబేవారులను హద్దులలో నుంచునని తలచెదము. కాంగ్రెసుసభ అల్లరుల కనువగుప్రదేశము గారు ఎద్దియో నొక కుగ్రామమున దీనిని జరుగ వీలు లేదు. డిప్యూటీ కమిషనరు గారి అపోహయే వారి మనమును కలవరపరుచుచున్నది."

లాయడు జార్జిగారి యువన్యాసము

ఆలెన్సేసానికి విందు నిచ్చేసే సందర్భమున, లాయడు జార్జిగారు సమైక్యకట్టిన కార్మికులను నిరసించుచు, క్రైజు స్త్రీయమును మిగులగొనియాడిరి. ప్రధానమంత్రిగారి టిట్ల యువన్యాసము నొసగక మిన్నికుండిన బాగుండెడిది. విజయగర్వము జూపుట కిది సమయము గాదు. నేడు త్వరలో సంతముండిన కార్మికులపోరాటము మరెయ్యెకమారు మిగుల విషమరూపము దాల్పవచ్చును. అందుచే, నిసమయమున కడు జాగరూకతతో బ్రసంగించుట యవసరము. కార్మికులకోపమును నిగల్గించుట పాడిగాదు. అయినను లాయడు జార్జిగారు రానున్న ఎన్నికలకొరకే నిట్టి ప్రేమగు నుపన్యాసము నిచ్చియుండిరేమో!

సంసిద్ధులగుట

రానున్న సంస్కరణములు జయప్రదముగ కొనసాగుటకు తగిన ఏర్పాటుల నిర్వహించుకొనియు గావించుట యవసర ము, ఇదివరక నేకమారులు తెలిపియుంటిమి. సి. పి. రామస్వామి అయ్యరు

గారు న్యాయాధీశులు ప్రతికలో వ్రాయుచు, నట్టి ఏర్పాటులను వెంటనే కావించి, అన్నివత్తుముల వారును సంస్కరణముల సాఫల్యమునకై కృషి నలువలయునని హెచ్చరించుచున్నారు. ఆ హెచ్చరికను, దేశీయులు గమనించి, వెంటనే కనిబూనుట శ్రేయస్కరము.

పంజాబు సహాయనిధి

ఈ నిధికి ధనము చేకూర్చుకొనినట్లు వచ్చు సీనిబాయి అను నామ సీతాకళ్యాణ కాలక్షేపమును జార్జిటవును సందలి సౌందర్యమహాలులో రాబోవు శనివారము కావించును. ఈ కాలక్షేపమునకు మదరాసు పోయి లెల్లరు తప్పక వెదలి పంజాబులో బాధల నొందుచున్న వారికి సాయపడ ప్రార్థితులు.

వృత్తాంతములు

బొంబాయి గవర్నరు:—సరికావడముగ గవర్నరుగారు శ్రీమగమునకు వచ్చిరి. రెవెన్యూగారి మండితన నివారించువాడు.

మెన్మోజము:—ఈనెల 2-వ తేదీని యేలూరు పురమునకు పోయినకు మొగసాటి కేసుగోపాల మూర్తిరాజుగారి మెన్మోజమునకై బంగారు పతకము నొకదాని నొసంగిరి.

కంటివాక్రమ:—బొంబాయినుండి లండను వూర్తిరేలు 4 దినముల డిఫర్ల 5 దినముల 18 గంటలు లండను నుండి బొంబాయికి వూర్తిరేలు 21 గంటలు డిఫర్ల 2 రోజులు.

మండిక:—ఈనెల 7-వ తేదీనీ కమిషన్ డివిజన్ 40 లక్షలు తేలిక. ఈవారమున 40 లక్షలకు మార్పు మండిక పుచ్చుకొనబడునని యిండియా మంత్రిగారు ప్రకటించిరి.

విలిఫూరు కేసు:—ఈ కేసులో 12 గురు వైది మొదట నిందమోడిరి. వీరుకు 9 గురిని తవలిచేక ముగ్గురు శాస్త్రీయజ్ఞులవైది ముద్రమే చర్యజరగదలచిరి. ఇతరు ముగ్గురినిగూడ తవలిచేసిరిని ప్రొట్యూకరతిక కోర్ విశేషము వాగినె.

వీరేశలింగ విద్యాభివృద్ధి సమాజము:—ఆసంతపుర మందలి శ్రీ బాలకృష్ణుల సభవారు 8-వ తేదీ ప్రాథమిక భవనమున సరస్వతిపూజ గావించిరి. ఇచ్చటి కళాకాలాగిర్యాణ సంఘములగు అప్పకాచార్యులవారిధ్యక్షత వహించిరి. శ్రీ వీరేశలింగ విద్యాభివృద్ధి సమాజమువేరే నొక సంఘమును క్రిందులవారి ఛాత్రక నిన్నుగా స్థాపించబడినది.

నకందరీ పాఠశాల, కయిలూరు:—నెవ్రెంబరు 2-వ తారీఖున మా కయిలూరు గ్రామములో నెవ్రెంబరు సాంబశిరావు పంతులు డి. పి. వి. ఎస్. గారి ఆధిపత్యమునకొక లోకల్ నకందరీ పాఠశాల సందర్శింపవలసివచ్చినది. సభకు ఉద్యోగస్థులు, తాలూకాజరులు మొదలవచ్చుట దాదాపు 80) మంది విచ్చేరిరి. ప్రధమమున వైద్యప్రకృతీయమైన, తరువాత ప్రధానోపాధ్యాయుని వలన పాఠశాల విస్తృతచరువడినది. పిచ్చుట మాగ్రామములో నలుకొచ్చిన గారగు ఈ నకందరీ పంతులుగారు విద్యయుగ్మ ఆసక్తి కలిగి గురించియు, వానివలన లాభములను గురించియు, చక్కని యువన్యాస మొకటి యొసగిరి. తరువాత రెవెన్యూగారు తేది ముందు విద్యయుగ్మ ఆసక్తికలిగి గురించియు, మాతాల్పకాలో విద్య యెట్లు నెరవేరినదియు తెలియజేయుచు ప్రస్తుత విద్యాభివృద్ధి దేశవలన ప్రయత్నములను గురించియు, కొడిమెల కొండయ్య నామగారి పాఠశాలాభివృద్ధి చేయుచుండిన కృషినిబాల్పించుచు ఉత్సాహించిరి. బొంబాయి ఫలహరము తిచ్చిన తరువాత సంతోషము లతోన, జయభ్యుక్తులతోన సభయగి నెర. ఆ సభ్యాహ్వాన రాత్రియు సభవ వచ్చినవారికి భోజనసమయము తాద సేర్పబడుచున్నది.

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల.

నవమ వార్షికోత్సవము.

అధిక వైభవముగా జరుగుట.

కళాశాలయొక్క నవమవార్షికోత్సవము విజయదశమి వాడు (1-10-19) శ్రీరావు బహదూర్ కలవల కలెక్టరేట్లో గారి యాజమాన్యముక్రింద నశ్వరికవైభవముతో జరిగినది. ఈ యోత్సవమును నలుపుటకుగాను ప్రత్యేకపువోహ కట్టబడి, యది పలంకి పోయినతోడన, వైభవపువ్వములతోడన నతి రమ్యముగ నలంకరింపబడినది. కళాశాల యానామంతయు న్యక్షముగా, తిలకింపగా, భవనములు పక్కకాలలు మున్నగు వానితో విరాజిల్లుచుండెను. మేఘము ఉదయమున వివిధ రుచి, మధ్యాహ్నమునకు ఉత్సవము భంగము గాకుండ, విరమించుటకు కార్యక్రమము 5 గంటలకు పూర్తింపబడెను. కళాశాలగారమునందు చేయబడు వస్తుప్రదర్శనము మిక్కిలి ఉత్సాహకరముగ నున్నది. అన్నిటికంటె చిత్రము నాకర్షించునది తివాచీలనేక. దాని తరువాతది చిత్రకళాశాఖ.

కార్యక్రమము మహాసంకల్పముతో వారంభించిన మీదట బాలకు సారాజిణీకలమునందీ, పద్మయలను 10000. పిచ్చుకు ప్రత్యేకముగ రచించబడిన చిత్రరావధ్యమును చదవ జరిగెను. కాటకలనాటకములోని 4-5 అంశములో గడచితి భాగము సంస్కృతభాషయందు ప్రదర్శింపబడినది. ఇ. వె. త. యొ బుచ్చిదేవుడును మనోహరముగను నుండెనని చెప్పక తప్పదు. కార్యక్రమ, అధ్యక్షులుభయముల కార్యసేవకలమున, శ్రీమతి సారాజిణీయూర్తి గారి, విద్యావిధానసంస్కరణమును నూర్చి యిచ్చిన యభిప్రాయమును ఆంధ్రముననే యుండి, ప్రజలకు ఆపందమును గల్గించెను. కళాశాలనుగూర్చి సందర్శి రారంభమున జరిగిన కలవరసందర్శనమున నియమింపబడిన ఉప సంఘమువారు తమనిజేరికను క్రయించియున్నారు. దానిలో మహాసందర్భాగము నిచ్చుట రాయనలయమున్నారము.

* * * * * పాలక సంఘమువారి నివేదిక 1918-1919

కళాశాలయొక్క వృత్తాంతమును శీతయులకు సంవత్సరమున కొకసారి సమర్పించుట యాచారమై యున్నది. గత వార్షికోత్సవసందర్భమున నిట్టి నివేదిక 27 వ మార్చి 1918 నెం. 1 వ తేదీన ప్రచురింపబడినది. ఆనవాయమున శ్రీమతి అనిబెంటుమ్మగారి రధ్యక్షత వహించిరి. వీరు కళాశాల గాన చలలో ప్రగతియైతే గాక జాతీయవిద్యావ్యాప్తమునకై తేక మునందు పోయినవారుగూడ ప్రగతిని చెప్పివేసి యున్నది. వీరితో నిరంతరము గలసిపనిచేయుచున్న జి. ఎస్. ఆరండేగారు కచ్చి శంకుభాగ్యముల నిచ్చి పురజనలకు జాతీయవిద్యయెడల గల యుత్సాహమును పెంపొందించి కలవరము.

గత 18 మాసములందు కళాశాలాభివృద్ధి ఉధావధిక రుగుచునే యున్నది. దాని యాసంవత్సరసంభవము కళా శాల పరిపాలనదాని కొంతకలవరము జరిగినది. ఆ సంవత్సరమున యగ్రత నలుగురుపాఠ్యాయులు తమ వదవులకు రాజీ నామాలు నిచ్చిరి. కాని కళాశాల కార్య యున కెట్టిభంగము కలగకుండ పని జరిగినది. కలవరమునందు గాని, రాజీనామాలుయందు గాని, పిచ్చుకు ప్రయోగింపబడిన క్రమికలయందలి ప్రాతలందు గాని, రహస్యముగ వ్యాపింప చేయబడిన దుర్వర్తకులందు గాని ఎట్టి అదర్శవివర్తనమును లేక కేవలము స్వాధీనతలందు లభి కోమలేషమే గానియు యుండెను. ఇట్టి సందర్భమున కలవర మారంభమైనవెంటనే క్రమాభిప్రాయమును సమాధానపరచి బహిరంగ విచారణచే సంశ్చి పరచుట యవసరమని తలచి జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ కార్య నిర్వాహక సంఘమువారి కళాశాల స్థితిగతు లను విచారింపి తమభిప్రాయమును తెలియజేయవలసినదని పాలక సంఘమువారు కోరిరి. ఇట్లు విశ్వవిద్యాలయసంఘము వారిచే నియమింపబడిన జి. ఎ. వెంకట్రామయ్యగారు పాలక సంఘము వారిచే కోరబడి కరివత్పల్లికి లగు ఎన్. సుబ్బారావుగారు. సి. వి. ఎస్. నరసింహారావు గారును కలసి యొక సంఘముగా నేర్పడి విచారణ జరుగ కల సినదని యేర్పాటు జరిగెను. ఇట్టి కర్తవీ ననుసరించుచువును పాలక సంఘమువారు తా మనలంబింకరిన క్రమమును మా గ్నమునే యవలంబించి యుండిరి. పాఠ్యమైనంతవరకు వ్యా యమాకోర్కె యర్పించుచు ప్రజాభిప్రాయమును అంతకంటె

వెక్కువగ రహస్యమునందులకు కనిపెట్టుచు తమ చక్కణు కరి కున్నామగ నుండవలెననియే గాక యానామంతముగ నుండ కలే నని ప్రయత్నించుచుండెడి పాలక సంఘమువారి గత్యం తిర మెద్దియు లేకుండ. విచారణ సంఘమువారు తమ నిజే దికలను క్రయించిరి. నివేదికప్రతు లిచ్చుచేరినవి. నివే దికలను చదివినవో నివయములన్నియు విశదము కాగలవు. కాని దామోహన జేసినవారు సంఘము నెరుకువడక సంఘము యొక్క నిర్వాహమును దానియొక్క నిష్పత్తిపాలనమును ఖండించెనుండెరి. ఎరుకుకు వచ్చినయొకరును తాము చేసిన దామోహన యొక్కని యందరికంటె తమవలె కోరిం మా య్వులు.

ఇప్పుడు కళాశాలయందలి యాచార్యాయులలోని మార్పులను వివరించెదము. పుష్పయ్యనుండియు కళాశాల కొరకు పొటువును 16 సంవత్సరములవరకు కనిదేయ వాగ్గా ననుగానించిన యాజ్ఞానభట్టలలో నుకరణ కోస నీతా రామారావుగారు తమ వదవిక రాజీనామా నిచ్చిరి. ఆత్యంత భక్తికర్థులతో కన్పడి ఎడింబరోలో చదువు నిమిత్తమై నెలవుమీద నుండిన 1½ సంవత్సరములును గలసి 11 సంవత్సరముల కాలము కళాశాలయందు కళాశాలకొరకును కని జేసిన వీరు ఈ సంవత్సరారంభమున కొన్ని క్షణిక కారణముల వలన రాజీనామా నొసంగిరి. వీరి రాజీనామా తరువాత రంగ మనకు మార్గము చూపిన డైంయట్టుకు వ్రాయర్పించబడినది. కాని వారు వారావత్రికలలో త్రియరిండి విషయమునందు అన్ని పాతకాలల చరిత్రలందు సంభవించునట్లే తమయొక్క యొ తమకు పూర్వపు పానియొక్కయు రాజీనామాను వేక కారణములవలన జరిగినట్లు పేటెల్లముగా తెలియరదిరి. తమవారి దుర్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య గారి రాజీనామా తమ క్షణిక కోరికలకు పాక్షులకును సంబంధించి డై యుం డెను. ఈ విషయము సంఘమువారి నివేదికలలో విశదీకరింప బడియున్నది. పిచ్చుకు జి. కరమండం, బి. జి. నరసింహ రాజ్యులు, కె. ఎస్. శేషాద్రి అజ్ఞానగార్ల యొక్కయు మరొకరి యొక్కయు రాజీనామాలు వచ్చెను. దుర్గిరాల గోపాల కృష్ణయ్యగారి కోర్కెలకు పాలక సంఘమువారు రంగీకరించ నందున యివి యాయనతో వీరు చేసుకొన్ని యెడలవిడిక ననుసరించినవై యుండెను. వీరితో ఆఖరువారు తమ రాజీనామా ను వెంటనే కన్ప జేసికొనినందున వారు కనిదేయుటకు సంఘ మువారు రంగీకరించిరి. మూడవవారు తమ రాజీనామా కన్పజే నుకొని తిరిగి పనిలోజేరయ్యుండిరి. కాని వారిట్లు చేయుట కంగీకరింప బడలేదు. మొదటి రెండు రాజీ నామాలు వెంటనే యంగీకరింపబడినవి. పాలక సంఘము వారు తమకు సంబంధించిన ఆన్ని విషయములలోక వ్యాజ్యముగాను సమర్థముతోడన క్షణిక పానియందుకు చాలకన్పముతో బనిచేసియుండిరి కాని యాచార్య పాఠ్యాదు కర్తములతో నెవరైనను రాజీనామాను వదలినను రాజీనామా నిచ్చినవని యెరించినను నిష్పత్తి వచ్చినట్లు వారు క్రమించుట కెట్టి విశోధమును కలగ జేయక యుండిరి. ఈ భాగిలన్నియు వెంటనే నింపబడినవి ఉపాధ్యాయ కర్తము లోడి. స్వామికాశ్రమి బి. ఎ. గారును, బి. ఎ. లో నో కళాశాలను దుర్భిక్షము సంస్కృత భాషము మొదలుగా గలిగి నట్టి సుశక్త వెంకటకుప్పారావుగారును, ఎడింబరోలో వ్యవ సాయ కళాశాలందు కీర్తిక పొందిన మొ. నరసింహకాశ్రమి గారును, జాతీయోద్యమమునకు తమ జీవితమును విడియొగించుచున్నట్టి కొం పున్నయ్యగారును కళాశాలయందు జేరిరి. వ్యవసాయకళాశాల సుపాధ్యాయులుగ రెండుసంవత్సరములు విడిక యుగ బనిచేయుటకు నిశ్చయించినట్టి జి. ఎస్. నారాయణ గారు, మూడవవారు, తమ క్షణికవారములు పూర్తిగా చక్క వెట్టుకొన లేకపోవుటచే కళాశాలయందు చేరుకున పాతకా లేము కలగలేదు. ముప్పి ఏకైక సంగతి ఆమెరికా నుండి యచ్చుచే వచ్చినవలెంటి అడుకుట్టి వారానామ రావుగారు పా థ్యాములుగ కళాశాలకు నేరదేసిరి. పాత కాల యొక్కకని యభివృద్ధిగ గడచిపోయెను. మా మీదకు ప్రజాదృష్టివిరుద్ధి, ముఖ్యము మే మే యొ కార్యములను క్రమం విచారింపవలెనని యేరిధమైన వస్తుములు లేక కళా శాలకు నడకొక మరొక దృఢముగా నుండునట్లు చేసిన యా కలవరమునకు మే మెంతయు కృతజ్ఞులము.

విద్యార్థుల నివాసము.

పూర్వపు నివేదికలలో జూపినట్లు కళాశాలాధ్యక్షు లగు కో. హనుమంతరావుగారు తమకు క్రయాణమును నలుక మనియుండియున, ఈ శ్రీనివాసరావుగారు పాఠ్యాదులుగ

నియమించబడిరి. ఆ కారణమున వీరు విద్యార్థిగ నతిగృహముల కధికారపదవినుండి వీరిని తప్పించుట యవసరమయ్యెను. వారి స్థానమునందు యిట్టిస్థానము నాక్రమించ సంప్రద్యార్థిగల చెరుకువాడ నరసింహముగారు నియమించబడిరి. కళాశాలయందు లలో క్లిష్టమైనట్టియు పాఠ్యతా ముత మైనట్టియు విభక్తిగ్యము లను నెలవేర్చిన శ్రీనివాసరావుగారికి తరిపాలనసంఘమువారు వందనములర్పించుచున్నారు. పాతకాలలో బాహుళికు నులభ పాధ్యక్షి. కాని తక్కినసమయములందు బాలరము సంచారి యుటకు యెక్కడయోపికయు, రాకవక్యమును, నిష్కర్ష యు మిక్కిలియొకటియు నర్పించుగాను శ్రీనివాసరావుగారి కం తె మూడ నెక్కువగ తమ నూతన భస్మములను నెలవేర్చుటకు ప్రయత్నించగలరని మామ నమ్మకములకు. నుకలక మలరదు నట్టి బాధ్యక్షిలో పాతములను బోధించుటయంతే కాక, పిల్లల చర్యలకు నాక్రత వెట్టుటయును కర్తవ్యము యభ్యుమై నదియు, అవసరమైనదియు నని మాకు నమ్మక మున్నందున నే యీ విషయమై మేమింత మెక్కి కళాశాలయందున్నాము. మొత్తముమీద కళాశాల గృహములలో నిరసించ విద్యా ర్థుల సంఖ్య 60. వీరిలో నగము ముంది తమకుండు తామే చేసు కొనుచుండురు. ఇటువంటివారు ప్రజల యభిమానమున కర్హు లు. భోజనమునకై వలయు పోషకములు కనుగొనుట వారి కెంతయు కష్టతరముగా గానియుచున్నది. అట్టిస్థితిలో దాని క్రమముచే బాధకుండు తోడివిద్యార్థుల సహచర్యముచేతను అపంద జనకమును కుత్తుక నందప్పలుచేతను నుత్సాహ పూరితులగుచు, క న తి గృహభాగి యొక్కయు, అతని నహాద్యోగులయొక్కయు ఆశ్చర్యము నావరణవలననే నీ విద్యార్థులు తమ విద్యకు నేర్పుకొనుటని యుండురు. బాలభిటుడప్పు విద్యార్థి క్రమంచునందలి సంపూర్ణ జీవిత యానకు సహాయకారి యగు నొక ప్రత్యేకపు క్షణిక బరిణ మిండినది. మా బాలభటు పటాములు హిందూశీత (జాతీయ) బాలభటు సంఘమున కనుబంధములైయున్నవి. వారి జీవితము లో మరొకము, కీర్తియు ప్రయాణములను యభ్యుచియ ములుగా నున్నవి. వారు నిట్టచేయుగ కొంత చిత్రుడైత మునకును కొంత వ్యయమునకును కారకులయ యున్నను, వరి పాఠసంఘమువారి కక్షకుగాని, విశ్వయమునకు గాని విశేష భంగము గలగకుండ జాగ్రత పడుచున్నాడు.

ఆర్థిక స్థితి.

కళాశాలయొక్క ఆర్థికస్థితి విషయమై కొంచెము చెప్పవలసియున్నది. అన్ని సంవత్సరములందును లెక్కలు తనిభి మాడబడినవి. పోయినవారి తనిభి కాలము 1-1-1917 నుండి 30-4-19 వరకును వ్యాపించి యుండినది. సి. భగవాన్ కర్క ఎ. సి. ఆర్. మే. గారు అడిట్ చేసి తమ వివరములు క్రమం రించిరి వారు లెక్కలు సరిగా నుంచబడినట్లు తెలిపజేసిరి. వారిచే మాపించబడిన యాక్షేపణలకు సరియగు జవాబు లొ సంకలనం. అడిట్ నిగూర్చి విషయమై యాలోచించుటకు 21-9-19 న కాంపీయొక్క సభ జరుగ నిశ్చయించితిమి. కాని నూత్తుని సభ్యుల సంఖ్య లేనందున సభ జరుగవలెదేదు. క్లౌలో కో. కిల్ సభకు జరుపుటకు ప్రయత్నింపబడును. 1-4-18 నుండి 30-4-19 వరకు వచ్చిన వివరములు మొత్త ము 20948-4-7. భూముల సమగ్రముగా నిర్మాణమై వచ్చిన మొత్త ము 1655-10-11. భూములు మొదలయినవారికుండి ఆదాయ ము 480-0-7. లోకల్ బోర్డులు ముప్పిసార్ల ప్రాంటులు 8125 జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమునందీ క్లింపున విరాళము 2640. దివాఖి వనూళ్లు 4421-14-10. విద్యార్థి లిచ్చిన ఉత్తములు 1039-12-0. తివాచీ నేతకును యాగర లేపనములకు విద్యా ర్థితరములకు గాను వచ్చినవిరాళములు 375-0-0. పిల్లర 264. వివాచా కట్టుములు 258-8-0. తోటలనుండి ఆదాయము 49-0-0. పిల్లర భర్తము 6-4-0. మొత్తము 36178-8-5.

ఈ కాలములో జరిగిన వ్యయము 28 లక్షలకంటె విధిజింప బడియున్నది. దీనివివరము-క్రమములు, వ్యవసాయము, వార్షికోత్సవములు, పుస్తకములు, తివాచీలు, కమిషన్, కూలి, కంటింజెన్సీలు, క్రైతభవనము, జీములు, మట్టిపని, బల్లలు కుర్చీలువగైరా, పకువులమేక, తోటలు, ఆటలు, వాస్తవ్య ఆనరేయమ క్రైతము, భూములు, వీధులు, భీమా, కన్నులు, పిల్లరకుపా, బహుళములు, అద్రణము, కంది, పిల్లరమరమ్మ రులు, సైన్సుపరకములు, బాలభటులు, కాగితములు వగైరా, రంతివార్తలు, ప్రయాణములు, మాకులు, ఈ క్షయము కలసి 17188. ప్రత్యేకముగ భవనములయందు ఖర్చు 6011-12-7. ఈ కాలములో నిదివరకు సామ్యుకాగ వృష్టివృత్తి కో ఆవరే డివర్బామలో నూటికి 8 పడ్డిపోవ్వన 14800 మాపాములు

నిజమేదనియు. మొత్తముగా ఈ బ్యాంకులను భాగముల
రూపమున 2500 ను, నిజమేదనియు 188500 గలదు. వాస్తవ
వాస్తవ బ్యాంకులలో 600 గలదు. ఇండియన్ బ్యాంకులలోను
ఈ గ్రామములలోని వాస్తవ బ్యాంకుల ప్రాంతములను
క్రొత్తు యొక్కంటుకు కలిగియున్నాము. అదిబో రిపోర్టు
నందు ఇండియన్ బ్యాంకులలో నున్నట్లు చూపబడిన
9746-14-6 ను పట్టుకుంటే యీవూ కనుక వర్తమానా
వికముగ నుంచబడిన సొమ్ము ఇవికాక 100-కి 5 కడిచొప్పున
2200 కు ఋణపత్రములను కలిగియున్నాము. వీరిలో 500
రూపాయల పత్రము ఉదయగిరి గోపాలకృష్ణం గారును ఈ
500 ల క్రొత్తులు యిమ్మారు లక్ష్మీనారాయణ వారుగాయకు
ఇచ్చియున్నారు. ఈ కారణమున సహాయము చేయబడిన
వాటికి తమవద్ద నున్న ఋణపత్రములకు దానము చేయుట
కన్న పెక్కువలె సులభమైనట్టియు పాకర్లమైనట్టియు వేరు
మార్గముండవలెను. కారణముగూడ నిది క్రొత్తకరమైన నిజమ
జేయు సాధనము. చిల్లర చందాల రాబడి పూర్వము
కంటె ఇప్పుడు తగ్గిపోయినది. బాకీ పడిన మొత్త
ము లన్నియు రానివ్వకుండ పెక్కువలె యిచ్చుచి. అయి
నను కారణములచేత జేయుట యిదికాదు గాని కారణ
పట్టు నిదర్శనము గలది. శ్రీరావు చెల్లాయ్యయ్యగారుగూ,
కొలంక వీరవరం యెట్టేలు జమిందారీగారు, 1000 ల విరా
ళమును సంస్కృతకావల విచ్చియున్నాడు. ఈ కారణముల
ప్రారంభమునకు శ్రీ న్యాకలి నుబ్బారావుపంతులుగారు విశే
షము పోషించి యుండిరి. ఒక యుద్ధరథ యగు దానమును
చెప్పవలసి యున్నది. అది చెప్పినప్పుడు, మోక్షార్థ క్షేమ
గానన్న బ్రాహ్మణులారావుగారు 1000 దానమును కారణ
లకు తమ మరణకాలమునకు వేసినది. వీరింతయు దయా
ద్యున్నానములు. దూరముననుండి వారు తమ యంశ్యకాలము
నందు ఈ కారణము బ్రాహ్మణులకొని యుండుట వారి
యొక్కయు కారణముల యొక్కయు క్రింది వెంటబడించు
చున్నది. ఇక్కడ నిరూపించవలసిన పర్యాయ
మరొకటి గలదు. శ్రీమతి కవివరపు మంగమ్మగారు కార్య
దర్శిని ఆహ్వానించి 600 రూపాయలకు చేతి కప్పించి. ఈ
సొమ్ముయొక్క ఆదాయమునుండి తమ పేను క్రితేభులయిన
తమ భర్తగారు కేవలబ్రాహ్మణుల పేను సొం నివార్చికి
వేరము నియమలెసి వీరి నిర్దేశక. వెంటనే యిచ్చింది
రెట్టింపు యి వ్వద మని పెద్దలు చెప్పారు. కాని యి
యోచితముగ నిచ్చినది నే యి
రెట్లు పంపగలదని చెప్పవచ్చును. ఇట్టి విరాళముల మర
యొకటి రెండు కన్న యెక్కువలెను. మరియొక విరాళము
నిజమై చెప్పవలసియున్నది. అభివృద్ధి గాంచు క్రమము
వ్యయము నెడలను నిజమైనను బ్రాహ్మణులందరి గంపల
నూడెం రాజాగారు పది యెకరముల భూమిని దానము చేసిరి.
ఇంతవరకు నిజమైన యెక్కువ విజయలెగినటుంటిన్ని
యెక్కువ యాదాయము నిచ్చునటుంటిన్ని విరాళములలో
సొంకటి రావుసాహెబు ఆచార్యులారావుగారు దానము
చేసిన గోదావరి జిల్లాలోని 150 యెకరముల లంకల భూమి
రాళ్ళవరము గామములో నిభూమిగలదు. తది సంవత్సరము
లకు కవులను కిత్తుబడిన కొలంకరీవ సుఖముచే వ్యవ
సాయము చేయబడుచున్నది. పడెందలను రెండు సంవత్సర
ములు గడిచినది. ప్రస్తుతము సంవత్సరమునకు రాబడి 500
రూపాయలు. కాని యీ భూమి కొన్ని సంవత్సరములలో
పెక్కువ రాబడి యిచ్చుగలదని నిశ్చయము గలదు. ఈ
విరాళము వ్యవస్థిగా యిచ్చబడి యుండుటయే
మాఖ్యమైన విషయము. తింజాపూరు జిల్లాలో దూరముగ
నుండి ఇటువంటి విరాళము నిచ్చుట కుద్దేవరవడిట్లు దాత
లు ప్రాసేయుండిరి. వారు పద్మిభూమిని రెండురేచేయిచ్చి,
యిప్పుడు కారణముల చూచిరి. ఇదంతయును కొద్దికాలము
క్రిందగమగినిన కలవరము తరువాతనే జరిగియుండెను. కార
ణములందు బ్రజలకుగల సమృద్ధియునుగూర్చి నిదర్శనమార్గిక
మైనదో నిదియే నిదర్శనము. పూర్వపు నివేదికములలో, నిజ
యనగరము సంస్కృత కారణములలో నుపాధ్యక్షులుగలదు
జి. టి. ఎస్. వరదాచార్యులుగారు నెల కేవలరూపాయల
నిచ్చుచున్నట్లు చెప్పబడి యుండెను. గడచిన కొంతకాలము
వరకు సొమ్ము నిలవలేని కొలంకరీవముక్తివలె విజయనగ
రము జిల్లా బ్యాంకింగు యూనియన్ లో 500 రూపాయలను
భాగములుగ నుంచిరి. అక్కడనేయున్నటుంటి కొలంకరీ
టివ్ ఆర్థికబ్యాంకింగ్ మరీ రెండువందల రూపాయలను
భాగములుగ నుందిరి. ఇంతేకాక వారు కారణములకొరకు నూ
టికి 5 వడ్డీ చొప్పున 400 రూపాయల విలువగల ఋణపత్ర

ములను కొని యుండిరి. ఈ ఋణపత్రములకు కడపటి వాయి
దా యీ నెలలో నియమింపబడినది. 600 రూపాయల విలువగల
యితర ఋణపత్రములకు కూడ కొని యుండిరి. ఆ ఋణపత్ర
ములకు వాయిదాను రాబోవు అక్టోబరువరకు ఇచ్చివేరలెను.
గతవేదీకములో శ్రీమతి ఆత్మార్థి రత్నమ్మగారిచే
విరాళముగా నొసంగబడినటుంటి నూటికి మూడున్నర వడ్డీ
చొప్పున 8000 రూపాయల విలువగల ఋణపత్రముల విమ
యమై చెప్పియుంటిమి. ఆ విరాళముపాధ్యక్షులు నిశ్చయించుట
కై భవనము నిర్మింపవలసిందిగా నిర్దేశించబడినట్లు వాదనగా
వారిచితిమి విన్నవనామి మరి 400 రూపాయల విచ్చి యుం
డెను. ఇంతక 500 రూపాయల నిచ్చుటకు వాస్తవము చేసి
యుండిరి. ఆధరమును పూర్తిమై యిచ్చుకొన్న దాధ్యక్షులు
నివాసపథముగా వేసినదియున్నది.
గత దీపావళి సంకుగ దినమున విరివిగా విరాళములు
వచ్చియుండెను. ఇవియును లోకల్ మున్సిపల్ బోర్డులనుండి
వచ్చిన బహుమానములను కలసి కారణముల ఎక్కువ సహ
యకారిగా నుండెను. ఈ విరాళముల నిచ్చుటలో ఆంధ్రజే
శియు లెక్కువ సహాయకారులుగ నుండిరి తెలిపజేయు
టకు సేమోతము సంతసించుచున్నాము. చెన్నకట్టలపు
జాతీయ విద్యాలంబున వారు నిరవస్థనమునకు 2000, ను నె
లకు మరి 60 రూపాయల చొప్పున విచ్చియుండిరి
నెలవెండియుల ఖర్చు 1200 రూపాయలు. ఇవికాక
సంవత్సరమున కింతఖర్చులకు మరి 12 వేల రూపాయలు కావల
సి నుండెను ఇందులో 12000 రూపాయలవరకు దీపావళిచం
దాలనుండియు లోకల్ బోర్డు, చెన్నకట్టలపు జాతీయవిద్యాల
సంఘము యొక్కయు బడిపట్టలజేతములు భూముల వివాద
వాదములు నుండియు రాగలదు. తక్కినవికము చేతనుల
నుండి విరాళముల రూపమున నుపాదింపవలసి యున్నది.
కార్యకర్తలనుండి మూడు 1700 రూపాయలు లాభము
వచ్చియుండెను. లివాచి కాఖనండివచ్చిన యాదాయ వ్యయ
ములు పనులుగా నుండెను. చాలాకాము విద్యార్థులకు క్రమ
నెలవైరాంసుల నిచ్చుటకు గాను చాలాకు 2000 రూపాయలు
కావలసి యున్నది. ఇట్టివిలో సంవత్సరమునకు 12000 రూ
పాయలకు గాను చేతియులవై వాధారపడి యుండుట యెక్కు
వలసిందిగాదు. ముద్రాపత్రిముల యొక్కయు యంతకంటె
జాతీయ విద్యాల సమస్య యొక్కయు పరిమా
ణమును గ్రహించుచో నీ మొత్త మెంత స్వల్పమైనదో తెలి
యగలదు. జాతీయవిద్యాలసమస్య ఒకకోణములో వేల్చినది
కాదు. వేరేమునకు వ్యవస్థయు ఉదయించిన విరళము
వరకు బ్రజరీ సమస్యకు చేచ్చుట కష్టమైన సుషోభము నొం
దుచునే యుండును. జాతీయవిద్యాలకావలసినటుగాను యీ
సమస్యను సరియైనదీర్చి తేల్చవలసి యుండును. మన మిం
కను మన ప్రయత్నములలో ప్రారంభదశయంతేయున్నాము.
జేతమునందలి విద్యార్థిభావముంతయు తగు వ్యయముతోను
క్రొత్తవోగ గొప్ప పరివర్తన మొందరలెను. ఇట్టి కలకర్తము
నకు సాధ్యంక విచ్చి నన్ వారి నివేదిక మార్గదర్శకులుగ
నున్నది. మన ప్రాచీనుల యుగధర్మము ఆధునిక సాక్షా
యతో, సమంజసము చేయబడి, యాధునిక పరివర్తన మూల
మున, ప్రాచీన కళలు, చేతిపనులు, కార్యములు, సిద్ధాంతము
లు మతములు మొదలగువానియొం దభివృద్ధి గలదు నపుడే
జాతీయ విద్యాల సమస్య సరియైన మార్గమున నడచుచున్నదని
చెప్పగలము. అంతేకాకుండా నిట్టి విద్యాలములు జాతీయ వి
ద్యాలిధానాభివృద్ధినికావలసిన స్వల్ప సంఖ్యలకులను సమృ
ద్ధిచాదులచే గావించుటను స్వల్ప క్రయస్థి రూపమున వాల్చి
యుండి, విజయ మెట్లున్నను యిచ్చునటు ముక్తము నిదర్శ
నముగ నుండును.
అధ్యక్షులకోపన్యాసము.
1919 సంవత్సరం ఆక్టోబరు 4 వ తేదీ కారణము సాం
వత్సరమునకు సమయమున రావుసాదరు సి. కన్నన్ నెట్టి గా
రిచ్చిన ఆధ్యక్షులకోపన్యాసముగలదు.
ఈ కారణము ఉపాధ్యక్షులు స్వాధ్యక్షులకొరకును,
ఉత్సాహమున, కారణములకొరకును అలాము కరుంగును
గ్రహించుచున్నాము. క. నాయుంక రావుగారు ఈ కారణ
లకు మాఖ్యకారుడు. ఎన్ని మోదర్యాములు పిత నన్నగారు
నాధాపతిగా నుండకొరిరి. అయితే సర్. సి. కంకర నాయర్
సర్. పి. యస్. కిరస్వామయ్యర్ మున్నగు ప్రముఖులు అలం
కరించిన యీ వందల సంవత్సరం వాకన్న అధికమగుకైసామ
ధ్యము గల వారనేవలయుటచే, నేనడిగించినవైతి. ప్రస్తుత
ము నాయుంక రావుగారునన్న నిర్వహించుటచే ఆ గిరించితి.

ఇట్టిగోరము నాకొనగిరింకకు కారణము కార్యనిర్వాహక
సంఘమునకు వ్యవస్థాపకాధ్యక్షులవరకును సమర్పించు
చున్నాడ.
పాత్రామిక విషయములకు నా కనుధరము లేను
గొప్ప విద్యార్థులకు మాఖ్యముగా క్రస్తుతము విద్యనేర్చుకొన్న
లెవల్ల జేతము క్షీణనకే వారిచేత చెప్పచున్నాను ఈ
పద్ధతియొక్క జేతమువలననే బాలరతువిద్య గలవలెననిన,
విద్యార్థిమయము ప్రాప్తాధ్యక్షము చేయరలెను. భారతభూమి
యొక్క ఆంధ్రమధు వస్తువచ్చుచి, పాశ్చాత్యపు కర్తవ్యులే
ఇతరజేతములకు కొనిపోబడి, అచ్చటి కార్యులే కర్తవ్యులు
పాత్రామికములే వ్యవస్థాపకముగా చేయబడి మనజేతముననే
తిరిగి గొప్ప నెలలకు అప్పులకుల మన కార్యము ఆదామార
కు మనజేతము యుగము పాత్రామికవిషయములవై తమ
బుద్ధినివినియోగించిన కొలంకరాలమును అత్యున్నతస్థితికిరచ్చును.
1910 సంవత్సరమే యిట్టి కారణము స్థాపించిన ఆం
ధ్రుల మూర్ఖత్వ మిక్కడ ప్రకటనయ్యెను. ఇంద్రప్రస్థ కమి
షన్ వారి నివేదనము ననుసరించి జేతమున ప్రకటించిన ము
మిక్కలి పాటుపడవలసి యున్నది. కనుక మనము కార్యముల
గొందించి వారికి పాత్రామికవిద్యగరపును మిక్కిలి అవసరము.
ఇంద్రప్రస్థ కమిషన్ వారు, యుద్ధమునకు పూర్వ
ము పరిశ్రమల విషయమై వారంతమువారు జోష్యము పుచ్చు
కొనలేదని నిందించి. హిందూజేతపత్రముల వృద్ధిజేసిన భారత
భూమికే కాక బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమునకు కూడ లాభకరమని
నూచించిరి. ఈ కారణముల బట్టి గన్న మెట్లువారు తరి
మల విషయమై కొలంకరాలములలో పుష్పాచార్యులతో చర్చ
జరి పెడరని భయపడవలసి యున్నది. ఈవిషయ
మునందు భిన్నాభిప్రాయము ప్రకటించిన సర్.
యస్. సి. కె. నెల్ గారిలో నే నేకీభవించుచున్నాను. వారి
ట్లు ప్రాసేరి. "హిందూ జేతపు పత్రములు ఈజేతపు ఉద
యోగముకొరకే వికసించుటలె నని చూహుటకీ నొక్క
ప్రాసేదను. అపకృత పద్ధతులను నుపయోగించుట మొదటిపని
నూకన పరిశ్రమల నేర్పాటుచేయుట రెండవది. అట్టిపరిశ్రమల
వలన లాభము యీ జేతమునందు నే యుండుట మూడవది. దొర
తనముచా రివిషయమున అధికముగ జోష్యముపుచ్చుకొనుటచే
జేతములకు సమయము కలుగును, దిగాము కార్యులే కర్తవ్యుల
నర్. పి. సి. రాయగారుకూడ యీభిప్రాయము ప్రకటిం
చిరి. ఇతర జేతపు ధరములకు మనజేతపు ప్రకటనలని
లాభములను సమర్థించును.
హిందూజేతమునందలి కార్యముల సేవకార్యులే చేతు
దగినవానికాని యీ కారణములకును తమచేయ నిపునక లేదని
పాశ్చాత్యులు చెప్పెదర ఈ వాదమునకు తగిన నిరసనములు
లేవు. ఇంక పాశ్చాత్యులు కార్యక విషయము లియకగ
మరించెదను. కార్యముల వేర సామూహికము గలవారై
సేవకులలె నేర్పాపుకై లేక కష్టపడుచున్నాను. కార్య
ముల రాజకీయ విషయములకును ఇతరులతో సహాయము
పొందుకొలిగిన వారివేరకలవై నిచ్చు ఉద్యోగములు నిజ
ముగావు. ఈవిధమున యంత్రకాలమునకు ప్రతిజేతమునం
దును కనపడుచుండును. కాన యీ జేతమున యంత్రకాలము
వృద్ధియగుట కేవలము అభివృద్ధియని ఎంచరాదు. కాన పురా
తనమైన చేతిపరిశ్రమల నిర్దేశముల మిక్కిలి అవసరము.
ఇదియే మూడువారికి పూర్వమును పారిశ్రామిక బొప్పర్త
యను కలిగించినది. ఈవిషయమునందు కారణమువారు చేయు
సహాయము మిక్కిలి ప్రశంసనీయును. వారంతమువారి క్రొత్త
విద్యాలములలన మన భయపడ వలసరలెను. మనజేతము
బుద్ధిమతులయు ధనమును చేకూర్చుకొని వినియోగించినట్లు
కష్టములు తొలగును. కనుక అందర నాయకులతో కలసి
పరిచేయుట అత్యవసరము.
యంతరులకు పాత్రామికవిద్య నేర్చుటలెక, అధిక
సంపదకు చక్కచేయుటలెక యీ కారణముల ఆంధ్రజేత
మునకు మిక్కిలి యుపయోగకార్యము యున్నది. ఇట్టి కార
ణముల ఆంధ్రజేతముననే కాక అరక, కడప, మరీచూరాది
కములయందు స్థాపించబడిన జేతమునకు మిక్కిలి లాభకరము.
ఇట్టి కారణములలో కూడ జేతముల ధనముతో కొలంకరీ
టివ్ బ్రాహ్మణ, వర్మసామ్రాజ్య పెక్కుకో నూలులు మున్న
గునది స్థాపించెదలెను. ఇట్లు చేయుటచే విదేశీయులు మన జే
తమున లాభము సంపాదించుట కష్టము.
ఈ కారణముల ఉపాధ్యక్షులు జేతనే కొనియోడ తగి
నది. కేవల పారిశ్రామిక విద్యయే కాక, జేతచక్ర, జేతభా
షణ, వైతిశ్రవరము, మతము, జేతపరిశ్రమ మనన్న

విషయములను విద్యార్థికి నేర్పబడే యీ కళాశాల జాతీయ కళాశాలయను నామము సార్వజను గావించుకొనుచున్నది. తాతవిరళాంధు స్త్రీల వర్ణనమును చాళియంత్రకాలల యందు యీ కళాశాలయందు ప్రస్తుత విద్యార్థులు గొప్పగార వయలో పెద్ద ఉద్యోగములు చేయుచున్నారని వివరములతో యీ సంకీర్ణమును వ్రాసెను. కృతసాయక విషయములందు తుద కొత్తకథలు ఏర్పాటుచేయుటచే భూమియొక్క సారమును అధికము చేయుట మిక్కిలి క్లుప్తమైనది. జాతీయ పద్ధతులపై జరుగుచున్న యీ కళాశాల నా పృథవియనున కంతయు ఆపందము కలిగించుచున్నది. ఇట్టి గొప్ప కార్యము జరుగడముగా నెరవేరలేనివలన భవము ఉత్సాహము కాలరేకు. భవముయొక్కయు సంఘముయొక్కయు తేజమునై పాటుపడు మీద వైరము తోడ్పడుగాక! ఇటు లనే ఆంధ్రభావములు, జాతీయకళాశాలలు, ఆంధ్రజాతీయ విశ్వవిద్యాలయము చున్నగునవి పోషించి తేజముయొక్క జాతీయోద్ధృతియును తోడ్పడుదురుగాక!

* * * * * అధ్యక్షులు కళాశాలయందు సంకృత్యులై తమవేరకు నొక ఎంజనీరింగు ఉపాధ్యాయుని పోషించుటకు గాను నాలుగు 600 రూ॥ చొ॥ విరాళమునియ్యివాగ్దానము చేయుచు, నొకలేఖన ప్రాసాదించిరి. వారాయితమునై వంతులు గారు తా మిదివరకు ఆయిదాదు సంవత్సరముల నియ్యుచున్న 120 రూ॥ వార్షికమును ఇకముందుగూడ జరుప నిశ్చయించి, మరియొక వేయిరూపాయల విరాళము నొసంగిరి. కాలాశ్రీరామకృష్ణగారు 116 రూ॥ కట్టుచును ఇచ్చిరి.

వి. కృష్ణస్వామయ్యగారి పుత్రులగు బాలకృష్ణస్వామయ్యగారు తమతండ్రిగారివేరకు నెలకు 10 రూ॥ విద్యార్థివేతనము నిచ్చెదమని లేఖనాసించిరి.

సభకు రాజాలండులను వింటిందును ననేకులు లేఖలను వ్రాసిరి. వారిలో నగ్గరములు చువకొకాంధిగారు. తాము బొంబాయి రాజధానిలో నుండి బయలుదేరగూడదని దొరకినమువారి యుత్తర వరుకుచే వారి యాజ్ఞలను అంగీకరింప నిశ్చయించువరకునని, లేకవారు తమ ఉత్తరవులను రద్దుచేసి కొనువరకునని తాము రాజాలండులను వింటిల్లుచు త్వరలో వచ్చెదమని వీర లేఖనాసించిరి.

సభసంగ్రహముతోముగిసెను.
భో. వట్టాభి సీతారామయ్య.

మదరాసు అందు సదరక్షమరాటై
రైల్వేకంపెని లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకొక్కరేటు నేయబడినది)
నోటీసు (1817)

1919-వ సంవత్సరము అక్టోబరు నెల 15-వ తేది బుధవారము ఉదయము 8 గంటలు 40 నిమిషములకు మద్రాసు గవర్నరుగారు సెంట్రలు స్టేషనువద్ద బహిరంగముగ దిగు సందర్శకులను ఆ రోజున నెం 21 రు రాయమును వ్యాసంధరు బండి సెంట్రలు స్టేషనునుండి ఉదయము 8 గంటల 30 నిమిషములకు బయలుదేరుటకు బదులు 8 గంట 25 నిమిషములకే బయలుదేరును. ఈ బండికి పోవునట్టి ప్రయాణికులు 8 గంట 10 నిమిషములకే టిక్కెట్టులను కొని, సామానులను బుక్కుచేయవలెను. 8 గంట 15 నిమిషములకు లోపల వారి వారి జాగాలలో కూర్చొనవలెను. ఈ నోటీసుకు వ్యతిరేకముగా నడుచుకొను టిక్టెట్ ప్రయాణికులను స్టేషను ఆవరణలోనికి రానియ్యరని ఇందు మూలముగా ఎల్లరకు తెలియజేయుచున్నాము. మఱియు 1919-వ సంవత్సరము అక్టోబరు నెల 15-వ తేది ఉదయము 6 గంటలు మొదలుకొని 9 గంటలవరకు నెం 1 రు ప్లాటుఫారము అచ్చట యందు ఆసీనులు బసలు జరుగకుండా మూసివేయబడు నని అందరును తెలుసుకొనవలెను. పోవునెంటుజాగి గెజెట్టులో ఈ విషయమై ప్రకటన చేసిరి. ఇంకొక ప్రకారము వచ్చువారు మాత్రమే శ్రీ గవర్నరుగారిని చూచుటకు నెం 1 రు ప్లాటు ఫారము మీదికి వదలిపెట్టబడుదురు.

రాయదుర్గము.

రాయదుర్గం, అక్టోబరు 8:—బల్లారి మండలము ఆంధ్రోద్ధృతియనున తేర వెనుకానుచుండినను రాయదుర్గములోని ఆంధ్రులనేకులు ఆంధ్రోద్ధృతియనునై యే యుండిరి. కొన్ని దినములక్రిందట. మాట్టికొరరావు వంతులు గారిచటకు దయా చేసి ఆంధ్రయోధులను బుకొల్పి ఆంధ్రతాలూకా, కాంగ్రెసుకుమిటి యేర్పరచి ఆంగ్లసైన్యమును చేసిరి. తదాది సభ్యులు జాతీయోద్ధృతికై. అనేకప్రయత్నములు చేయుచు వీధులలో కరవక్రములను పంపుచు గూఢచరు విషయము తెన్ని యో జనసామాన్యులను కలుకలదునట్లు చేయుచున్నార.

నేమనలో హామీయూలో వీరు.
వ్యవస్థ సంఘ మొకటి మాయూగలదు. కొందర కర్రలు సభ్యులుగ నున్నారు. వరకులగు సభ్యులకు రాజకీయము తెలియవు. ప్రత్యక్ష నష్టములేవు గనుక తెలిసి కొను రిలంపువాకి కలుగడ. సభాభ్యుత్థులు మొత్తము శ్రద్ధను తీసికొని ఆవృద్ధిపము సభలుచేసి మొదలగు రాజకీయాధినివేరము కలిగించవలసి యున్నది.

ధివాసాధిలోపానైది.
ఈ సంఘములో నుమరివదలించి మొదలగున్నారు. సమాజము బహుదినములుగా నన్నది. కాని అధికారులు ధిమానుభ్యులుగా నందుకన్పును చిగిర్చి జనకలహము ఆయధికారి బ్రాహ్మణులతో యొడిమొకపడుచున్నది.

కల్లుఅంగడి
ఊర వద్ద పెద్ద బాహుకు ఆంగ్లనియండినది. గడత అంగడి అక్టోబర్ నెలనుండి ఊర మొపల నుంచవలయు నని శర్కారువారు ఉత్తరువుచేసియున్నారు. కల్లుఅంగడిలో పాటు కట్టిక అంగర్లు మార్కెటును పోవలయునని ఆమరున్నారు. మా తాలూకాలోపై చెసిదెంటుగారు త్వరలో వీరిని ఊరికివలకు పంపెదగుగాక.

పాలీసు
ఊరిల మాగ్రామములో పెంపురుజువులు ఆనగా మేకలు దొంగతనము విశేషముగా జరుగుచున్నది. నుమాకు 15 దినములక్రింద 11 మేకలు చంపి చర్యలు సెయిచుకొని పోయి. ఈకేసు పాలీసుకు పోయినది. మరికొందరిని 1-2 కర్రలతోపోయినది. మొత్తము యీనెలలో 20 మేకలు దొంగతనమైనది. 12 మేకలకుమాత్రం ఫిర్యాగు చేయబడినది. ఈ సరికి కర్రలతో దివదినం మేకలు మాయమగుచునే యున్నది. ఈ విషయమై పాలీసు అధికారులు శ్రద్ధ తీసికొనవలసి యున్నది.

పావురముల పంపెములు.
ఈపంపెముల వారముకు 7-8 వందల రూపాయలవరకు జరుగుచున్నది. అధికారులు శ్రద్ధతీసికొని పంపెముల నిలక నివో దొంగతనములు త్రైతజేరవచ్చున. —ఒకలేఖకును.

బొబ్బలమ్మ నాక్రమించుట
లండను, అక్టోబరు 7:—జరలు కొల్పకు నే: బొబ్బలమ్మ నాక్రమించి వాలించిరి చాల పాదుగ్రులకు వశ పరుచుకొనని ఒకమ్మనుండి అధికారులు 5-వ తేదికి తంతి వార్తనంది.

బొబ్బలమ్మ పరగణాము.
లండను, అక్టోబరు 7:—బొబ్బలమ్మపరగణాలో నున్న బర్మన సేవకు వెనకనెమియటలో బర్మనలు గట్టి ప్రయత్నముచేతునట. వారు వెనకకు వచ్చువరకును జీతమివ్వబడదని ప్రకటించెనట. వారికాపార పద్ధతులను పంపనూడ. అనిపార్షలు ఛాటగాను బర్మనలొకరియొక్కవారి పేర వ్రాయవలెనని ఉన్నత సభవారు తీర్మానించిరి.

మొనూరు కళాశాలలు:—మొనూరు కళాశాలలకు గూర్చి ఈనెల 8వతేది పానుగ్రహము శ్రీ. సి. కోలోగారు కన్యసిందిరి. ఆకథకు వైసుఫ్ఖాన్లకు సంబంధముగా రథ్యక్షు క బహించిరి. మొనూరులోని తెంగళూరులోని కళాశాలలు వేరువేరు — నందు ట కల ప స ధ ర్తి ల యు స్వల్పము గ ను కృ య ను ధి క ము గ ను న్ను ది. ఈ కథతి సరికాదని హాల్లే కమిషను వారును మొదల కమిషను వారునుగూడ స్పష్టపరిచిరి. మొనూరు నగరమునందే కళాశాలల నన్నిటిని ఏకముగా నేర్పరుడవలసి కోలోగారు నడిచిరి. చెప్పితి విశ్వవిద్యాలయమున కాయానగరము లందలి కళాశాలలను బంధముగానన్నపై మొనూరు విశ్వవిద్యాలయమునకు గూడ కాయానగరములందలి కళాశాలలను బంధముగా నుండదగునని సంబంధముగారు నడిచిరి.

భీమవరం

(స్వకీయవిలేఖకునివద్దనుండి)

భీమవరం, అక్టోబరు 8:—పదిదినములనుండి వర్షము లతరిమిరముగ నన్నది. కొద్దిగనో గొప్పగనో పడిన గరిక నన్ను మువంట అంతయు నీటిపాలయినది. రయితు లల్లల్లముచున్నాక. ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటువారు మారుగుకాల్యల విషయమై తగు శ్రద్ధతీసికొని వాటిని తగుచరమ్యులలో నుంచక పోవుటచేత ఈగోదావరి వడమటి డెల్టాలో నేపేట మారుగుల్ల నష్టమెక్కువగనున్నది. శ్రాతభాగ్యం బస్తా 1 కి 6-4.0 చొ॥ న బాహుకుముగ జట్టిక కొనుచున్నార. పాత భాగ్యబస్తా 1 కి 6-7.3-0 చొ॥ న అమ్ముచున్నది.

ఉద్యోగములు.
భీమవరం డివిజన్ డిప్యూటీ కలెక్టరు పత్రి శేషగిరీరావు వంతులు గారికి బదిలీ అయినందున బంధువులకి కృతస్వామిఅయ్యురుగారు వచ్చి వారద్దకండి ఈ నెల 1 తేదీని ఛార్జి పుచ్చుకొనిరి.

ప్రంధాలము.
శ్రాద్ధి మాసముల క్రమము గుకల్పాడిలో నెలకొల్పబడిన 'గాంధీ పుస్తకభాండాగారము దినదినాభివృద్ధిగాంచుచు, సర్వజనోపయోగమై మంచి స్థితిలోనున్నది. ఇప్పటికి 600 ఆంధ్రాంగ్ల ప్రంధములు గలవు నెలవేరముమీద రాత్రి పాతకాల కోక ఉపాధ్యాయు డేర్పరపబడెను. రాత్రిపాతకాలలో 80 మంది విద్యార్థులు గలకు వీరకు టుచిరముగ జౌషధ సేవ గూడ చేయబడుచున్నది. వీరి కకబంధముగ భజన సమాజము గూడ గలదు. ప్రంధాలయమునకు ఆరు నెలలలో పక్కా భవనము నిర్మింప పద్ధతిమీద అయిదు నెట్లు నివేశస్థులమును సర్కారువారు చుంజూరి చేసిరి ఈ స్వల్పకాలములో కాశ్వో భవనము నిర్మించుటకును, ఇంతుతో చుంబంబించిన వివిధ ప్రతిష్ఠాపల పోషించుటకును, శ్రీయంతులయొక్క సహాయమును కార్యవిర్వాహములు గోరుచున్నారు.

శ్రీ వీ లూ జ.
అభివృద్ధిరూపాక్ష సీతాధీశులగు జ:ద్దుర క్రితదానంద వృసింహ భారతీ స్వామిలవాన నాల్గు నెలలనుండి ఉండి గ్రామమున తన శిష్యులొట్టి యొద్ద పాదధూజలు వ్రేసించుచు భిక్షాటనము చేయుచుండి శ్రేవీరరాక్షసులను ఉండిలోగడి: వీరి. మహర్షివమి నానుకు విజ తదశమి, నాడును అయిదారు వందలనుండి సంకల్పము చేయబడెను.

మరణము:—ఆస్ట్రేలియా వెనకటిమండ్ర ఆల్ఫ్రెడు డీకెన గారు మృతి నొందిరి.

క్లెమెన్సోగారి రాజీనామ:—నియోజనము జరిగిన పిమ్మట రాజీనామా నిచ్చుటకు నిశ్చయించిరి నని క్లెమెన్సోగారు నడిచిరి..

బర్మాకంతివార్తలు:—బర్మా యిండియా శేషములకు కంతివార్తలు మరల ఈనెల 10-వ తేది శుక్రవారము నాడు 8 గంటలకు ప్రారంభమగున.

మహారాజాపాతకాల:—తిరువాన్కూరు మహారాజా వారు శ్రాతగా కట్టించిన ఆంగ్లపాతకాలా ప్రారంభోత్సవములు ఈ నెల 8-వ తేదీ సాయంకాలమున తిరువనంతపురమున దివానుగారు జరిపిరి. దానిని కట్టించుటకు 6 లక్షలు కృతమైరి. శ్రీమూలంబాద ఆంగ్ల పుస్తకపాతకాల యని దానికి పేరుపెట్టబడినది.

టాంకుబండ్లు:—టాంకుబండ్లకు మేము కనిపెట్టితిమని 11 గుక ప్రకటనను కోరి. ఎవరోయొకరు కనిపెట్టి యుండలేదు. వెక్కుమందికలకి ఆలోచించి ప్రకటనవరతిరని చర్చలు గాకు నడిచిరి.

ఆగ్రహము గారి తులివార్త:—గుజరాతవారిలో దొరకిరమువారు ఆకరాధపురము విధించుటచే ప్రజలను టించుచున్నారు. వీరవారి స్థితి దుగభరముగా నున్నది. నేను విషయములను తెలిసికొనుచున్నాను. ప్రజలు స్వేచ్ఛగా రచ్చి నిడుచునులను తెలుపుచున్నార. డిప్రీకమిషనుకు పోలీసు సూపర్వైంటుకు నేను చూచి నిరూపమును కోరుచు పంజాబు దొరకిరమువారికి వ్రాసెదమని ఆగ్రహముగారు 8 వ తేదీని ప్రిట్యూకు క్లెక్టరు కంతివార్త నందిరి.

విదేశ తంత్రివార్తలు

[వైటరు - వజస్ని]

అంగ్లాండు

హిందూదేశ సంస్కరణముల చట్టము

లండను, అక్టోబరు 6:—హిందూదేశ సంస్కరణముల చట్టమును నివేదించిన నీతి చాలవలసియున్నందున బాబులు...

లండను, అక్టోబరు 6:—నవంబరు నెల రెండవవారమున హిందూదేశ సంస్కరణముల చట్టము...

రీ థామసు హాల్లరు నెనుగారి సాక్ష్యము

లండను అక్టోబరు 6:—సంస్కరణసంఘమునాను చేతు విచారణప్రారంభించి వారు సర్ థామసు హాల్లరు నెనుగారి యొద్దనుండి సాక్ష్యము పుచ్చుకొనిరి.

తేపు తిరిగి సంఘమువారు విచారణ జరుపుదురు.

జనరలు అలంబీగారు.

లండను, అక్టోబరు 7:—నేడు గిల్లహాలో సభజరిపి లండను నిటీయను బిరుదును జనరలు అలంబీగారికి ప్రసాదించిరి.

ప్రధానమంత్రి క్లాఫ్లింగులు.

లండను, అక్టోబరు 7:—మాన్సు హానులో జరిగిన విందు సందర్భమున ప్రధానమంత్రి తానవ్యసించు జనరలు

అలంబీగారు మానవజాతికి జీవించుటకు నేరేపించిన వారైరి. వారు జరిగిన దండయాత్రలవలన కలిగిన విజయ పరంపరలవలన జర్మనీ అట్టిచూల విచ్చిన్నమునకు తోడ్పడినది.

ఇటీవల జరిగిన సమైక్యములకు ఇంగ్లాండులో నిజమైన ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వము కలదని వ్యక్తమయ్యెను.

ప్రజలు తమ సామర్థ్యమును వ్యక్తపరచి వర్తకసంఘములు ప్రజాస్వామ్యమును తిరస్కరించి విజయముగాంచుకాలపు. వ్యవహారము, ధర్మము ననుసరించి వర్తకవ్యవహారములను నిర్వహించుటకు అంగీకరించుచున్నందున.

అందుచే ఆక్టుబిల్లులు అంగీకరించుచున్నాము. మొదటి లెక్కలలో ప్రవేశించిన ఆసాధనము అంగీకరించినది. ప్రజలు మూలమున కులములను వారు సామగ్రికి తగినధరను చెల్లించితిమి.

జార్జి గారి యువనాథుల మైన వెంకట అలంబీగారు 16-వ లండను డివిజను చేసిన నేతను ఆధిపతియై లీరానాబాదు నాను పట్టుకొనుటకు గురించి చెప్పిరి.

రెయిల్వే సమైక్యము.

లండను, అక్టోబరు 6:—రెయిల్వే మొత్తము వ్యతిరేకిపట్టు ఇంగ్లాండు జేత మతివారులకు లోబడదన సంకల్పించెను.

తీసి రెయిల్వేపనివారము బాగుగ గ్రహించిరి. అందుచేత సమైక్యము జేగము తరవ్వక మయ్యెను.

రెయిల్వేపనివారము బాగుగ గ్రహించిరి. అందుచేత సమైక్యము జేగము తరవ్వక మయ్యెను.

ఈ సమాధానము గౌరవము క్రమేన చేతుని థామసు గారు తలంచుచున్నాడు.

సమాధానము మంచి సమాధాన యుక్తముగ నన్నదని థామసు గారు రిని.

మైక్లు అభిప్రాయము.—ఈవిషయములో జనమొందిన వారుజను. కరాజును మొదలవారు సమైక్యమును ప్రోత్సహించినవారు.

వైటరు వేదనివాండు

లండను, అక్టోబరు 7:—నిన్న రాత్రి ప్రాక్సుసోపు కాఫిహాల్లు తెరిపి—జేముగారి కొన్ని ఫలములలో సంధు మెట్లనే పనిలో చేతులకు కొంచెము చిట్కము.

ట్రాంకులని వ్యాజము.

లండను, అక్టోబరు 6:—మానవజాతిని వ్యాజములకు బహుమతులిచ్చు సంఘమువారు 11 గురి ధర భాద్రులను మై సుఖిల చేతులుచున్నారు.

చెరియ్యదేశపు సాగారు

వ్యాజము, అక్టోబరు 6:—చెరియ్యదేశపు సాగారు ప్రవృత్తులుగ నున్నారు. ఆంగ్లోపరివృత్తు యొడంబడిక నెట్లు ఆచరింపవలయునో ఆ విధానమును చర్చించుటకు వారు లండనుకు వెళ్లుటకు ముందు పరసు రాజనీతిజ్ఞులతో ముచ్చటించెను.

ప్రాశ్న

వరాను రైల్వే కనివాండ్రు.

ఎక్కువ పనులుగ వలయు.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 7:— రైలు కనివాండ్రు సంఘములో నలభై మందికి రైలు కనివాండ్రు కూలి నూటికి నూరుకొట్ల పాపింపవలయుననియు, క్రమశిక్ష బోధనలను, నెలకు 800 ప్రాంతలకు కట్టిన కాకుండ జీతమియ్యవలయుననియు అనుగుటకు సంకల్పించిన దాని విషయమై క్వెరలో స్పెషియల్ కమిషనరునియొద్ద రైలు కనివాండ్రు కోరిక

వరాను దేశపు పున్నికలు.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 7:— వరాను సామ్రాజ్యము కల్పింపబడినదిగాని యెన్నికల విషయమై ఇంత అడుగై యెప్పుడు కలుగలేదు. జిల్లాల ననుసరించి కాకుండ యెప్పుడు కాళులను బట్టి వోట్లు పుచ్చుకొందురు. ఇదివరకుండు 600 జిల్లాలకు 2 యెకరల పచ్చు 87 కాళులను నెలకొల్పిరి. అకాళుల వోట్లను ఇచ్చుగా. సీత ప్రాంతమునకు సంబంధించిన కాళులలో ప్యానికుడ చేరును. అకాళులకు 84 కళులను యెచ్చుకొందురు. గాడుకొట్టులు, సోమలిట్టులు కలిసి వోట్లు నిచ్చుకొను అధికారిని పరచలేదు. ఇప్పుడు వారిట్లు చేయుచున్నారు. కాని వివిధ కాళులలోని సోమలిట్టులు రాడికలు కట్టువాటిలో కలియుదు రట. వరంబడలో యెక్కువ జనగవచ్చును.

సంధి పరతులు.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 7:— ఆస్టియా జర్మనీలో చేసి కొనిన సంధి పరతులను ధృవీకరణయై ఇటలీ రాజుగారు ఉత్తరపుట చేసిరి. మిగిలినవారిలో రెండు రాజ్యము లిదివరకు సంధి కర్తవ్యము ధృవీకరించినది. వరాను వారి వారములలో ధృవీకరణ కచ్చును. ఆస్టియా నుండి కెల్సోన్ నుండి పరతులు అయిపోయిరి కచ్చును.

ఉక్కు పనివాండ్రు సమ్మెకట్టు.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 6:— అమెరికాలో ఉక్కు పనివాండ్రు సమ్మెకట్టి యునువారములయ్యెను. కొన్ని యుక్త కాలము పనిచేయుట కారంభించెను. ఉక్కు పనులకును రాడికలకును కరువపాటులను కార్మిక మంత్రిగారు చేయు యురని తెలుసుచున్నారు. వాషింగ్టన్ లో జరుగు ప్రతినిధి సభ లో నిది జరుగవచ్చును.

అమెరికా

ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారి శరీరస్థితి

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 6:— వేటి యుద్ధము చేసిన ప్రకటన— ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారి శరీరస్థితి కొంచెము సుమున్నవి. కాని ఇంతటితో యుద్ధమున చెట్టు కట్టము. రాత్రి చేసిన ప్రకటనలో విల్సన్ గారు దినమెల్ల నెదుర్కొన నుభయమును ఉండెనని ప్రకటించబడినది. విల్సన్ గారు లిగి నల్లక నొంకవరకును నెలకలను చూచికాకు గారు గర్భ మెంటువారి తరపున సంధి సంకీర్తింక వలయుననియు వావాదేశ సంఘ నిర్మాణము వావాదేశ వలయుననియు వాదించుటకు జనప యు ఏర్పాటుల కన్నటి కధికారి నుండగలడు.

విల్సన్ గారి ఆరోగ్యస్థితి.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 7:— విల్సన్ గారి యిట్లు ప్రకటించిరి:— విల్సన్ గారు సుఖముగ నుండిరి. వారికి శరీరము లో జబ్బునయ మనుచున్నది.

బాతిసమితి.

మెక్సికోను గారి ఆక్షేపణ.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 6:— బ్రిటన్ తేజమునకు లోబడియున్న అధికారముల వోట్లు అధికారమును తగ్గింపవలయునని నరరణను ప్రతిపాదించవలసినవారిని నెలెటలో తపల్లికను సభ్యులను మెక్సికోను గారు ఆక్షేపించి వారు కాన యునని ప్రజలకు కేవలమును కలిగించుచున్నారనియు, స్వతంత్రతల వాదకాదును కలిగిన అధికారములమీద బ్రిటన్ నియంత్రణాధికారమును బహిష్కరించవలయు నుదించి, మాత్ర రాజ్యమునకు కలుగు తగాదాలలోను వారిలో వారికి కలుగు తగాదాలలోను అధికారములకు ప్రమేయ ముండవూడదను నియమ నుండిన చాటునని చెప్పిరి.

కెనా

బోల్షివిక్కు ఉద్యమము

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 7:— రివల్యూషన్ కింద కర్తవ్యము వచ్చెను:— రివల్యూషన్ గారి నేతలు బోల్షివిక్కులమీద అత్యంత దుష్టము ప్రారంభించినది. కారితత్వము కొనసాగించున. పార్లమెంటు కెన్ట్రా గారు పట్టుముల మధ్యకు గల రైలుమార్గము బోల్షివిక్కుల స్వాధీనములో లేనందున వాడు బిట్టలను కేవలము రోడ్డుమార్గమునే ఆధారము చేసికొని నెవకకు పారిపోవలసినవచ్చెను.

మార్క్స్ లులాను ప్రకటించుట.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 7:— గారేలో 2 వేలమంది ఉక్కు పనుల చేయు పనివాండ్రు వీధుల వెంబడి తిరుగుటకు నక్కదన, ఈడ్చు పి.కా.గో ఇండియాలోను మార్క్స్ లులాను ప్రకటించిరి. పోలిసువారు తగినంత చర్యలు చేయవలయునుటకు వెంట్రుమంది వైసికులను గారేలో కాపలా యుంచిరి.

చీనా దేశ వ్యవహారములు.

ప్రశ్న, ఆక్టోబరు 6:— దక్షిణ భాగము నందలి సంధిరాయలవారు వాడుకు దగు టాంక్సు ట్రాక్స్ యుగారు తరువదించి చాలించుకొనిరి. రాయలవారులో కాంటన్, పీకింగులలోని వైసిక వత్తువారు రహస్యముగ రాయలవారు జరపుచున్నట్లు వారు నేరారోపణ చేయుచున్నారు. కాన్సిట్యూషన్ పులన ఎట్లనో కనుగొనువలయునని సంధిసభ వారాలోచించుచున్నారు.

ఆయుర్వేద ప్రదర్శనము.

ఆయుర్వేదోపన్యాసములు.

2 వ తేదీయందు 6 గంటలకు ఆయుర్వేద కలకాలా భవనమున శ్రీ యశ వైద్యరాజ దాక్టర్ డి. యస్. అవధాని గారు సాంప్రదామిక వ్యాధులను గురించి యుపన్యాసించిరి. శ్రీ యశ కె. వి. లక్ష్మీనారాయణుల వం. ఏ., శ్రీ యశ దాక్టర్ ఆచంట లక్ష్మీకళి, శ్రీ శివభాగ్యయోగి గారు యున్న గుప్తములు సభ సభకుంబి యుండిరి. అవధాని గారి యుపన్యాసము భాగ్యశక్తి ప్రాచ్యుత్తరీ వైద్య విషయక వివర్ణనా సంకలితమై మిక్కిలి యుపయోగకరమై యుజలారుచున్నది. ఆయుర్వి విభులగా నుండటచే నతియోగవోట ముద్రంక బడును.

ఆయుర్వేద కలకాలా భవనమున 3-వ తేదీన శ్రీ యశ కలకాలా వారుగాను ఆగ ప్ర్యసా. ప్రదాన వైద్యము నకును చర కాది వైద్యులగుల భేదమును సర్వకర్తవ్యముగా పొందుకొనిరి. ఆగ ప్ర్య వైద్యమునకును ప్రవేశము లే మూలాధారములు. చర కాది సాంప్రదామికమునకు నదియే ప్రాధాభారములు. రెండును ఆయుర్వేద కులనియే కర్తవ్యంపబడుచున్నవి. ఇంక భేదముమీ సుస్కృత భావమున్న మాధవనిదాన మునటి నిర్వాహకములు ఆగ ప్ర్య సంప్రదామికమున గన్నట్లు ప్రావిడ వైద్యమును ఏ: మూలికా. ద్వీమూలికా వరిల్పి తయోగములు మూలములికా ప్రయోగములను మొద. ఇట్లు వక్కాణించినవారు శ్రీ హక్ వైద్యకర్మ వండి డి గోపాలాచార్యుల గారు ఉపన్యాసములలో చాలభాగ మేకేధ వింతును, పీక మూలిక చేతను రెండు మూలిక చేతను చేయబడు కర్మమున విప్పిలి మొదలగు యోగములు చర కాది గ్రంథములనుబట్టి ప్రసిద్ధమైనవియు. ప్రసిద్ధ వైద్య గ్రంథములంబడి నిదానాధుల వన్నిటిని నొకచో కేర్పిన మాధవనిదానమునటి ప్రత్యేకనిదాన గ్రంథము గా గలదనియు బోధించిరి.

4 వ తేదీన శ్రీ యశ జి. ఏ. సతేశ్వరాస్త్రి గారు ఆధులమున కలకాలా క్రమము గురించి వివరించిరి. వీరియొక వ్యాసము విమర్శనా సహితమై వెక్కు కార్తీయంకముల చేత ముదము గొలుపుచుండెను. కలకాలా క్రమము లిప్పుడు గను పడుటలేదు. ముఖ్య గ్రంథములనుబట్టి విశేషము ఈయభ్యాసమున గడిచినవారు. తద్వర్తింధ వ్యాఖ్యానమున, శాసనము గార్ని చతుష్టయ మొదలగు మహానీ యు లిందులో ప్రవీణులని వర్ణించబడియున్నాడు. ఈ ప్రక్రియ భాగమును విశేషించి చెప్పునట్టి గయ దాన వ్యాఖ్యాన సహితమైన జర్మకు గ్రంథము నలంకరించునట్టి భాగమును హింసూతక భాండాగారములు నోయకొనలేదు. ప్రకృతము కేంద్రీయూనికర్పితి గ్రంథాలయమున మరీకరమై యున్నది. నేను దానియొక్క ప్రతి యొకటి

గావలయునని వారి నవేక్షించగా దాని వ్రాయుటకు ఇక్కడ లేఖలు దొరకరనియు పోటోములముగా నైన బంక వీలుగలగుననియు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. కలకాలా క్రమముగా కలకాలా బ్రయాగింయట్టి విధానమునకు లేదు. ఏమట్లు ఉపన్యాసములు కేత్రముల జరిమాణము, సంధుల విభాగము మొదలగు వానిని నిరూపించుచు వానికి సామాన్య కిక్కిరింపులు కేత్రక్రియచరణ విభాగమును చేర్చిరి. వాగాధ్యనే కేభంస్త భే పాటలపుత్తిక అని పాటలీపుత్తికను నొక యాదముందు వాగాధ్యనిచే లిఖింపబడిన సర్వజనోపయోగము సర్వనే క్రోగకాముకమై సంప్రసాదమున యోగమును నొకచానిని జరుపుచు దాని యొక్క మునుద తెలిపిరి. శ్రీ హక్ వైద్య రత్న వండి డి. గోపాలాచార్యులవారు ఉపన్యాసములు చెప్పిన రీతిగా ఆయుర్వోగములందు (కేత్రక క్రమిద్ధ తిక్తకులుండిరియు, కేరళకేమున అష్టాంగ వైద్యముల నిపులులుగు అష్టవైద్యకంఠివా రిక్కటికి గల రెండు ప్రకృత్యు కేరళ కేక క్రమములు వివ వైద్యమున నవర్తతే కిమ్యులకు గూడ నుపకరించి యున్నారనియు, కంటివైద్యమున ఇట్టి వారలే గలరనియు, ఉత్తరకేమున మూర్ధనైద్యలొక్కడ వాగ్మటి గ్రంథసారముగా కేత్రువిక్రీతేమును తివరము (కేటరక్తు) మున్నగు వానిని వారింపుచున్నారనియు, ఈ వైద్య వద్ధి ననుసరించియే శ్రీ గోపాలాచార్యగారు వారు మిదైపునందు కేత్రువిక్రీత ప్రయోగించుచు గుణముగాంచుచుంటు అనేకు తెలింగియే యున్నారనియు కదించిరి. మఱియు శ్రీధర్వంకరి యశగ్రహమున జేవధ ప్రదర్శనము కల్పముగా నెలవేసిరి. ఇక్కడ కరణమునై యుపన్యాసము లుపన్యాసము లిచ్చియు సభ్యులు సభ సభకుంబి యు దొడువడిరి. వార్లలికి వాక్యకృతాధి వుదఃములు. ఏమట్లు ప్రదర్శనా గారమున శ్రీ యశ చిట్టిబాలు గాయుడు డి. యే. గారు ను, శ్రీ హక్ వైద్య రత్న వండి డి. గోపాలాచార్యులవారు, విద్యార్థుల కుపకే పూర్వకమైన యుపన్యాసములగాంచిరి. శ్రీ ఆచార్యులవారు విద్యార్థులెంత కష్టపడి జేవధములు సిద్ధిచేసిన వానిన్నిటియు మూడుమాసములకుగాని అటూమాసములకుగాని యొకదర్శనముగాంచి జయక్రమదగు విద్యార్థికి బంగారు పతక అహు మతుల కప్పించువది. శ్రీ చిట్టిబాలు వాయుడు గారు ముందు సంవత్సర జేవధ ప్రదర్శనమున అందలు జేవధములొనటకు వీలగునట్లు జేవధ క్రయ నిర్ణయ క్రమము మొదటిగాంచి పరసీయుండునని నెలవిప్పిరి. శ్రీ ఆ. లక్ష్మీపతిగారు ప్రదర్శనమునకు మిక్కిలి లాభము గలిగినదనియు వాడుట్లుకే నేను, ఇక్కడినచ్చివును ముందుగా ఈవస్తువుల నందర్పించి వారి భావము సంపాదించుకొను చుంటినియు మొదలగు భావముల వ్యక్తీకరించిరి. అంతే ప్రదర్శనము నమో పై నుండిరి. కేధస్వంతరి జయంతి ఆక్టోబరు జనవరి క్రమమున కిక్కడ కేత్రవ్యంతరి విద్యార్థికులకు వాయుకులచేతను కేంద్ర వైద్య కర్మలచేతను అచ్చుచిచ్చులు బహిరంగ సభలు జరుపబడి యుపన్యాసములు గాంచి పబడును. ప్రతివారును దీనియందభిమానముంచి ఆక్టోబరుకు గు నీవైద్య మభివృద్ధిపండుటకు ప్రయత్నములు సులభులగుగా!

నికరాచిందు:— మైమాత దొరకరమువారు 8-వ తేదీన నికరాచిందుచేసిరి. మధ్యాహ్నము ప్రత్యేకము మతాచార నియమముతో హిందువులకు విందుజరిగినది రాత్రి మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేకముగను, అన్ని మతములవారును కలసి భుజించు విందును జరిగినది.

మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ॥ వెనుగొండ డి॥ ము॥ కోర్పులో

S. C. 517/19

వాది:— ఆర్కట్ లి కేంకట్రుమణయ్య సా॥ మడ్కికరా. ప్రతివాది:— పాంచాననం కెత్తెట్ల సా॥ రాయపురం టుకు నుకాద్రం మడిగా తోమడ్కికరా వై నెంబయలో వాదికి ప్రతివాదినండి రాకులిన ప్రానోటులాకి 48-2-0 రాబట్టుకోవ దావాచేసినాడు. ప్రతి వాది హాజర కాను 16-10-19 తేది వాయుదావున్నది. అదినం హాజర కానియెడల ప్రతివాదివైన యొక్కపార్టీకి కాబడును. మోచే. వెంకోబరావు. (1818) వాదితరపు వీడరు.

World's News.

(Reuter's Agency.)

England

The Joint Committee. Sir Thomas Holderness's Evidence. Expresses Strong Liberal Opinion.

LONDON, October 6.

At to-day's sitting of the Joint Committee, Sir Thomas Holderness expressed the opinion that the time had come to associate Indians in much greater degree with Government, and this could best be attained by starting from representative institutions at present existing in Provincial Legislative Councils, giving the reconstituted Legislature a measure of control over the Executive Government and thereby placing upon them direct responsibility within a definite sphere for political acts and decisions, and the consequences of them. He emphasised an increase of political activity among educated people in India. The population in India was awakening to a sense of national conscience, and was no longer content to render passive unquestioning obedience to its rulers. The former confidence between the Government and the people seemed to be disappearing, and the Government was confronted by a growing permanent opposition and was conscious that its powers for good were being undermined and its activities frustrated. It was imperative to elect new forces on the side of the Executive, and place a share of the Government's responsibilities upon its critics. A large and generous measure of reform was needed, and without ignoring the difficulties and possible risks of great experiments, he generally favoured the policy of the Bill. He accepted the position adopted in the Bill, that the time had not yet come to give the Legislative Assembly a measure of control over the Central Government, similar to that given to Provincial Legislative Councils over Provincial Governments. He thought that the Government of India at present must be a unitary Government, in which centralism as proposed for provinces could find no place. He agreed that it would be advisable to provide a substantial elective majority in the Indian Legislature.

A gradual realisation of responsible Government was involved in a periodical examination of progress by independent authority. The Committee adjourned till to-morrow.

Honours For Signal Gallantry.

LONDON, October 6.

The "Gazette" announces the following awards to officers of the Indian Army for service in Egypt.

Second Bar to D. S. O.

Major W. J. Lambert on the 23rd September 1918, during the attack on Hais, he commanded the Advance Guard of the 15th Imperial Service Cavalry Brigade, and pushed forward and occupied all tactical points close to the enemy's position. He led the attack by the Mysore Lancers with great gallantry.

Second Bar to D. S. O.

Major A. M. Mills, on the night of 21st August 1918, during the attack on Nazareth, he organised and led a completely successful counter-attack by twenty-nine Indians against three hundred enemy, of whom they killed and took one hundred prisoners.

First Bar to D. S. O.

Lieut.-Colonel H. N. Holder for conspicuous gallantry and brilliant leadership at Hais on 23-9-1918. He personally led the Jodhpur Lancers in the attack by which the town was captured. He galloped the regiment through a narrow defile under heavy fire at close range directing two squadrons upon certain enemy positions and leading the remainder of the regiment straight through the town. He maintained complete control over his men throughout, and proved himself a very daring and capable cavalry leader.

The D. S. O.

Is conferred upon Lt.-Col. D. H. McNeill, Majors M. D. Vigors and F. L. Taylor, Captains M. H. Jackson and H. W. Young; the first bar to the Military Cross is conferred upon Captains L. E. Denny, C. O. Harvey and F. B. Tinsley and Lieutenant Henry Horeman. Thirty-six Military Crosses are awarded.

Ceremonial Reception at the Guildhall and the Mansion House.

LONDON, October 7.

There was a distinguished gathering at the Guildhall to-day, when the Freedom of the City of London was conferred upon General Allenby, who was accompanied by his wife. The company included the Emir Feisal, Sir Douglas Haig, Mr. Bonar Law, other cabinet Ministers, the leading Generals, the Archbishop of Canterbury, Archbishop Bourne and the Chief Rabbi. After the time-honoured ceremony the customary lunch took place at the Mansion House.

Tea Auctions.

LONDON, October 7.

Prices at tea auctions yesterday were firmer owing to the offerings being below consumption, and also due to the stabilisation of railwaymen's wages till 30th September 1920, which is regarded as indicating the continued large consumption of tea.

Premier's Tribute to F. M. Allenby.

LONDON, October 7.

The premier, speaking at luncheon at the Mansion house in honour of F. M. Allenby, said the latter had done great service to the country and mankind. His brilliant victories had greatly contributed to the overthrow of Central Powers by making Bulgaria impotent, and opening the door to the defeat of Austria.

Domestic Affairs.

Turning to the domestic affairs, the premier said, the recent strike had proved that Britain was the real democratic country and that it was the public opinion and not Prussianism in industrial and economic world which must prevail. Britain had again rendered deep and lasting service to real freedom by defeating the effort to strangle the community into submission (cheers). He thanked the multitudes who had frustrated the attempt.

Lessons of the Strike.

LONDON, October 7.

These multitudes had proved their efficiency. Mr. Lloyd George proceeded to affirm that the trade unions could not win without public opinion. On the other hand resistance to Trade Union demand must satisfy justice and fairplay, which were innate in the British people. That might sound commonplace, but he reminded his hearers that there was a section of quite honest and sincere men here and in other countries who were tired of the process of convincing their fellow-countrymen of justice, of their claims, and had come to the conclusion that more direct and more forcible means should be utilised to achieve their purpose. That movement was dangerous to the whole fabric of society, and must be defeated (cheers). Instead of depending on justice of the case the tendency was to calculate what forces could be got to support it, and whether these were powerful enough to ride down every obstacle. That was a perilous movement, and every country must demonstrate that it could not succeed (Cheers). Britain had once again done lasting service to humanity, civilisation and real freedom by defeating the effort to hold up community. (Prolonged cheers). This movement had been anxiously occupying the minds of all who had the supreme voice in the public affairs for months. He characterised public support of the Government in recent strike as most remarkable demonstration of spontaneous will, that any nation had ever exhibited. It had been suggested that the organisation which fought the strike was purely war organisation and that as soon as demobilisation has completed, there would be no such organisation to fall back upon. Let there be no mistake about that. If demobilisation had been complete, it would have suited the government better because they would have had more transport. Transport was vital. He realised in February that the trouble was coming and he then left the Peace Conference, for London, and started organisation which he emphasised was purely civilian. Hence it would not disappear, as soon as demobilisation was completed.

Another Lesson of the Strike.

Another lesson of the strike was that the community must deal with the claims, of all classes justly. It must pay proper price, for a man's property, whether land, buildings, or labour, if the community needed that property, (cheers). The premier concluded that we have made it clear, that the nation means to be the master of its own house, (loud cheers), firm master and strong master. We must make it clear, that it means to be a just master, but always the master, (cheers). From this, will spring not the strife, quarrels, and suspicion, which are paralysing the activity of the nation, at a moment, when you need it all, when the nation is staggering under heavy burdens and wants every shoulder to lift it along. cooperation. In the old phrase, we want to strengthen the common trust. (Loud cheers). F. M. Allenby acknowledged the splendid services of sixtieth London Division. In the capture of Beersheba, and accepting the surrender of Jerusalem, which was affected without a shot being fired in the neighbourhood. The same Londoners fought in Jordan valley, and with the assistance of the Australian Light Horse and New Zealand Mounted Corps carried out two great raids. Emir Feisal gallantly cooperated, dwelling on the difficulties of keeping troops in the Jordan valley in the summer time which all textbooks and authorities said, was impossible. F. M. Allenby said, this was accomplished by attacking mosquitoes, draining swamps, canalising streams, burning bush, and oiling pools. He was glad to call Emir Feisal, one of his greatest friends.

Inventors of Tanks.

Judicial Enquiry.

LONDON, October 7.

One Judicial enquiry into the claims for the bounties by eleven officers and others claiming to be the inventors of tanks was continued to-day. Mr. Churchill gave evidence. He did not attribute invention to this or that man but the efforts of certain men culminated in its perfection.

Russia

Promising Operations Against the Bolsheviks.

LONDON, October 7.

STOCKHOLM:—Reports from Reval show that Rodzi-anko's offensive against the Bolsheviks promises well. The Railway Line between Pskoff and Petrograd has been forcing the Bolsheviks to carry a difficult retirement by road.

Occupation of Tobolsk.

LONDON, October 7.

An official telegram from Omsk dated 5th October says that General Koltchak supported by the naval flotilla occupied Tobolsk making a large capture of men and material.

Evacuation of Baltic Provinces, German Reply Unsatisfactory.

LONDON, October 7.

The Paris Supreme Council considered the German reply regarding the evacuation of the Baltic Provinces as unsatisfactory and instructed F. M. Foch to send a new note. F. M. Foch was instructed to draft the reply to Germany agreeing to Germany's request for appointment of an Allied and German commission to enforce evacuation of the Baltic provinces but this would be conditional. The German Government was not freed from the responsibility and should undertake to withhold pay

and food from the occupying troops after a certain date, also advising the allies that she would not revoke her coercive measures before compliance. It was decided to appoint a subcommission to sit in Vienna to take steps to revivify Austria and it was decided to send an interallied commission to Upper Silesia to ensure normal output of coal.

France

Shah's Visit.

LONDON, October 6.

PARIS:—Apparently the Shah's visit is to last much longer than was originally intended. After remaining in Paris in strict incognito for several days, the Shah will spend some time in the South of France, and return to Paris at the beginning of November, when he will be officially received by Government. It is improbable that he will reach London before the second week in November.

French Railwaymen's Continued Disquietude.

LONDON, October 7.

PARIS:—Without consulting the Railwaymen's Federation in Paris, the Railwaymen have asked all other Railwaymen in France to take an urgent decision regarding the proposal to demand another hundred per cent rise in wages, plus present bonuses, with a minimum wage of eight hundred francs, monthly.

Excitement in Paris With Elections.

LONDON, October 7.

PARIS:—Never since the fall of the Empire have parliamentary elections caused such speculation. This is due to the fact that voting will be by Departments instead of by Districts. Eighty-seven electoral departments replace 600 districts, hence electors instead of voting for a single deputy, will vote for as many as are allocated to his department. The largest department, that of the Seine, includes Paris, and returns 34 deputies. Hitherto the Royalists and Socialists have not participated in the general regrouping of parties, which is proceeding in consequence of altered conditions, but it is expected that the Socialists in the several Departments will group with the Radicals. The elections will probably take place in November.

The Treaty of Versailles Coming into Force.

LONDON, October 7.

PARIS:—A decree has been signed by the King of Italy ratifying Peace treaties with Germany and Austria. Thus two of the principal Allies have signed the treaty. It is anticipated that the French ratification will take place this week, making a third signature, after which the Treaty of Versailles comes into force.

M. Clemenceau's Determination to Resign.

LONDON, October 7.

PARIS:—M. Clemenceau has announced that he has finally determined to resign after elections.

America

President Wilson's Health.

LONDON, October 7.

WASHINGTON:—Last night's bulletin said that President Wilson had passed a comfortable day, and continued to improve.

Steel Strike at Gary Martial Law Declared.

LONDON, October 7.

CHICAGO:—Following the parade of two thousand striking steel workers at Gary in Indiana Martial law was declared there and at East Chicago Indiana. Thousand federal troops are stationed at Gary owing to the inability of the State Militia to handle the situation.

Hungary

Withdrawal of War Troops.

LONDON, October 7.

BERLIN:—A telegram from Vienna says that the withdrawal of the Rumanian troops has begun. Hungarian troops have replaced the Rumanian at Rab. Vestspeid and Stuhlweissburg. Eighteen hundred British troops have arrived in Budapest, and two thousand Italians are expected. Both are for policing work after the departure of the Rumanians.

China

Chinese Delegates said to be Negotiating With Militarists.

LONDON, October 6.

SHANGHAI:—Tang Tsing, leader of the Southern Peace delegates, has resigned. He alleges that the Militarists of Canton and Peking are negotiating secretly while the Peace Conference is merely a blind to satisfy constitutionalists.

General

Obituary.

LONDON, October 7.

SYDNEY:—The death is announced of the ex-premier Alfred Deakin.

Notice.

Booking of ordinary in India for Burma and in Burma for India will be resumed from eight hours on Friday the tenth instant.

Indian Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS)

The Punjab Gujranwala Hardship. Mr. C. F. Andrews's Enquiry.

LAHORE, October 8.
Mr. C. F. Andrews who is at present at Gujranwala has telegraphed to-day the following to the "Tribune":—
Very serious hardship Gujranwala, especially poorer members of city because of imposition of indemnity tax for recovery of damage done to Government and railway property. I have already begun a full enquiry. People now are coming forward quite freely and stating grievances. Hope to see Deputy Commissioner, Superintendent of Police to-day and also to represent matter to Punjab Government asking for relief on behalf of the city.

Bengal Results of Recent Cyclone. Reparatory Efforts.

DACCA, October 8.
Notwithstanding the difficulties owing to the interruption in communications, especially the injury done to the telegraph system by the storm, arrangements for the relief of distress owing to the recent cyclone are well in hand. First aid has been given and a beginning made for the grant of loans for seed and the rebuilding of houses. Supplies of Burma rice are being pushed up into the affected areas. Medical and conservancy arrangements had been made where there was fear of an epidemic. The officer with the rank of commissioner of a division has been appointed to have general control of the relief work over all the affected tracts in the districts of Khulna, Faridpur, Dacca and Mymensingh. The Hon'ble member in charge, Mr. J. G. Cumming, who arrived here on Saturday is making a tour through these districts of Eastern Bengal. An official statement will shortly be issued with all available information as to the loss of life after the enquiries now in progress have been completed.

Calcutta The Adjourned Mass meeting of Indian Railwaymen.

CALCUTTA, October 8.
The mass meeting of all Indian railway men both Indian and European staffs of all departments, proposed to have been held at Asanool last evening had to be postponed owing to the absence of Mr. Surabjee, Barrister at Law, legal adviser to the association. An "Empire" representative was informed by the Joint Secretary to the Agent, E. I. Railway, that the proposed meeting was probably in connection with the formation of railwaymen's union and that there was no question of strike.

"Englishman" Assistant Editor's Gun Disappears.

CALCUTTA, October 8.
The Government Railway Police, Howrah, are enquiring into the disappearance of a gun said to be the property of Mr. E. H. Timmins, Assistant Editor of the "Englishman". The gun was in charge of Mrs. Cosserat who left by Madras mail. It is presumed that when the luggage was being removed by the coolies the case in which the gun was stolen. No trace has been found out either of the culprit or of the gun.

Mysore The Second Mysore Ladies Conference. Educational Efforts.

MYSORE, October 8.
The second Mysore Ladies Conference was opened this afternoon in the Maharaja's College under the presidency of Mrs. Aravatu Iyengar, wife of the Deputy Commissioner of Bangalore.

THE PRESIDENT'S SPEECH.

After the reading of the address of welcome by Mrs. E. D. Rukmiammal, Superintendent of the Maharani's College, the President made a lengthy address in Kannada in the course of which she said:—The educational memorandum recently issued by the Government proposes that women's education should be entirely in Kannada and that English should be relegated to the place of a secondary language. This proposal has a serious defect in that it does not take stock of actual conditions. There are no suitable books in Kannada for the spread of knowledge, scientific or general, and the writing of books is not so easy as seems to be thought. There are many women who wish to undertake a higher course and whose conditions provide convenience for longer courses. No provision is made for such cases in the proposed course. The subject deserves serious thought and I think it desirable to form a committee to formulate our views on the question of female education. Provision should be made for a suitable course of physical culture for our girls and for recreation grounds for women. Home industries to supplement home income as well as to spend the time in a desirable manner should be encouraged. Religious education is absolutely necessary for our girls. Religion has been a great national binding force in the past and though there may be differences on matters of minor dogma the broad tenets of religion can easily be taught in our schools. It is necessary to raise the age of marriage of our girls as the present system contributes in no small measure to the ruin of vitality and greatness of our nation. We should form ladies' associations everywhere and concert means to enable women to take their proper part in the national awakening.

Charts regarding child welfare obtained by the General Secretary of the Social and Civic Association from England were exhibited with explanatory memoranda and copies of these were distributed among the delegates.

Need for Unitary type of University for Mysore.

MYSORE, October 9.
Professor J. C. Rollo of the Maharaja's College last evening delivered a lecture on the need of having unitary type of university for Mysore and pointed out the disadvantages of having two University colleges in two separate centres, Mysore and Bangalore. He quoted Haldane Commission of 1910-13 and the Calcutta University Commission in support of his argument for centralization of university work. Mr. Rollo stated that the present arrangement duplicated university life and work and did not tend to bring about corporate life either between the students or the staff of university and there was unnecessary waste of time and money in travelling up and down between Bangalore and Mysore. On grounds of efficiency and economy also he pleaded for unitary type for Mysore. He discussed the merits of Bangalore and Mysore to be centre of the university and put forth the claims of Mysore which were greater than that of Bangalore. Apart from other strong reasons in support of Mysore Mr. Rollo stated that Mysore was the capital of the state and its ruler had done much for the improvement and location of the university in Mysore would make it thoroughly Mysorean.

Vice Chancellor Differs.

Mr. H. V. Nanjundayya, vice chancellor, who presided at first stated that he did not like to give any decided opinion on the question as it might come before him for official consideration soon. The speaker however criticised the suggestions of Mr. Rollo, favoured affiliation to the university as the Madras University and supported the present arrangement of the colleges of the Mysore university.

State Dinner.

In response to the invitation of the Chief Secretary to the Government there were a large number of guests at the state dinner yesterday. A dinner for Hindus on caste lines took place in the noon and cosmopolitan dinner and Mahomedan dinner came off in the night.

Indian News.

About and Around.

It will be remembered that the local Government dropped the case against nine out of the twelve accused in the Lyallpur case and decided to prosecute the remaining three who were all pleaders, and the hearing was to commence on the 6th October. A correspondent from Lyallpur now wires to the "Tribune" that the case against the remaining three has also been withdrawn.

About 25,000 people visited Mysore Dusserah exhibition till yesterday including a large number of Indian ladies.

SIMLA, October 8.
The total tenders for council drafts on the 7th instant amounted to 80 lakhs. The Secretary of State has reduced the allotment for the next week to 40 lakhs.

BOMBAY, October 8.
The mail steamer "Nellor" with outward mails of the 18th ultimo is expected to arrive in Bombay on the morning of Monday next.

The General Superintendent, Eastern Telegraph Company reports the following delays in transit of cablegrams:—Bombay to London—Full rate 4 days. Deferred 5½ days. London to Bombay—full rate 24 hours. Deferred 2 days.

SRINAGAR, October 8.
His Excellency the Governor, of Bombay, Lady Lloyd and party arrived here and are staying at the Residency.

TRIVANDRUM, October 8.
The opening ceremony of the new building of the Maharaja's higher grade English School was conducted by the Dewan this evening before a large attendance. The students marched in a procession from the old building to the new school. Mr. Stephenson, Director of Public Instruction made an introductory speech followed by Mr. Barrow, Chief Engineer and the Inspector of English Schools. The Dewan in his address dwelt at length on the importance and usefulness of English education, its progress in Travancore and the appropriating of this building and school to serve as a model in the state. He announced that the school will be known as the "Srimulavilassam Higher Grade English School" in grateful memory of the Maharaja's educational policy. The building with equipments is estimated to cost nearly six lakhs. After thanksgiving by the headmaster the function came to a close. The succeeding two days were declared holidays in honour of the occasion.

రుమేనియా పై కుట్ర.

హంగరీనుండి మరణం.

బెర్లిన్, ఆక్టోబరు 7. రుమేనియానుండి క్రింది వార్త వచ్చెను:—రుమేనియా సైనికులు మరణించుచున్నారు. రాబుయే ద్ల వారికి బయట హంగరీ సైనికులుండిరి. బెర్లిన్, ప్రసార్త వెనుబరులలో కూడ రుమేనియా సైనికులకు బయట హంగరీ సైనికులు వదిలేయచున్నారు. బుడాపెస్టుకు 800 మంది అంగ్ల సైనికులు వచ్చిరి ఇటలీ సైనికులు 2 వేల మంది రావలెనున్నారని, రుమేనియా వారు లేదనిపించున నెకుక అంగ్లయును, ఇటలీవారును పోలినువారిలె దేశమును రక్షించుదురు.

ఇండియా సంధిపై నిరూపణ.

సంధ్యర్థముల నిమిత్తము హిందూ మతమునందు ఇం గ్లండున కేగిన మొదటి సైనిక దళములోని 800 సైనికులు క్రిం దటి సోమవారమునాడు హిందూ మతమునందు. వారిలో హిందూన బ్రిటిషు ఉద్యోగియును వెక్కుమంది స్వతంత్రమందుండిపోయిరి. ఇంగ్లండున కేగునపుడు వారికి చాలకష్టముగ నుండునని అచటి కేగిన నెకుక చాలవంతోషము నొందిరి. వారనేక ప్రతేక ములచూచి చాలసంతోషించిరిగాని సావరముల దుర్మనపుడు వారంటు అభీషరులకు సావరమునకు యా. 15 అనిచ్చి తమకు వదిలూపాడలే మారక మిచ్చియుచులకు వారు చాల కోపగించు కొనిరి.

మేరీకలెప్పుకొంతుకద్ద భారతీయ సైనికులు తమకు మాదకత్తిని స్వేహితులలో హాయిగ మాట్లాడుచు నానం దించుచుండ ఎస్సెసియేటెడ్ వెన్సువిలేఖరుడు నుచేవార్ మేజరు అల్లెఖాన్ బహద్దర ఎం. సి. గారిని సంధ్యంతి నా రాంగ్ల కేసులలో నేమిమిచేసికో ఏమిమియాత్తో కనుగొనెను. అల్లెఖాన్ గారు బెర్లిన్ములోను, ప్రాన్సు లోను, ఈదెవులోను యుద్ధమునందరి. పాదుసాగారికొలు వులలోనా కొన్నాళ్లును సంకతి అతడందులకు చాలసంతో షించిన సంకతిని అతడు తెలియబరచెను. ఇంగ్లండు వెళ్లినందు లకు భావకారముగ ప్రతి యద్యోగియు సైనికుడు నెకుక వస్తు వుక తమతోకత్తుకుండ తెచ్చుకొనిరి. బకింగుహముసాధము నద్ద తమకు వాచిసపుడు వారి రాజరాజేవ్యుల దిచ్చిన ఉకన్యాకప్రిక ప్రతివారందరియొద్దనున్నది. కొందఱు దాని కద్దములను కట్టించుకొనిరి. కొందఱు టిటుపై కట్టించుకొనెదరు. వారందఱి గృహములం దాక్రమ తరతరములవరకు కాళ్ళక ముగ నుంచుదును.

మైసూరు స్త్రీల ద్వితీయ సమావేశము.

బెంగళూరు ద్వితీ కమిషనరు ఆరామము అయ్యంగారి భార్య అధ్యక్షత క్రింద మహారాణీ కళాశాలలో ఈ నెల 8-న తేదీ మధ్యాహ్నము సమావేశము జరిగినది కళాశాల నూకర్నెంటు రుక్మిణమ్మగారు సన్మానవక్రమును చదివిన పిమ్మట అధ్యక్షరాణి కన్నడభాషయందు భోగన్యాక మును గావించెను కన్నడ భాష ప్రభావ భాష గాను ఆంగ్ల భాష రెండవ భాష గాను బాలికాపాఠశాలలో బోధింపబడలెనని దొరకనము వారిటీకుల ప్రకటించిరి. ప్రస్తుతము కన్నడభాషలో నడిన కాస్త్రుగ్రంథములు లేవు. వాని నికముందు వ్రాయించెనని తలచినను అది అత సుకరయగు వనికాక. ఉన్నతవిద్య నభ్యసించుటకు ఆభిలాషయును సౌకర్య ములను గల స్త్రీలు వెక్కుమంది కలరు. అట్టివారి కెట్టిసౌకర్యమును కలిగింపబడలేదు. ఇదిచాల ముఖ్య విషయముగాన దీనినిసూచి మన భావములను తెలియబరచుట అవసరము. అందులకు మన మొక ప్రత్యేకసంఘము నేర్పరుక దగును. స్త్రీలకు తగిన కేరరన్యాయాచునునకున క్రిడలకును ఏర్పాటులు జరుగువడలెను. ఆచారము హెచ్చుటకును అవసరముగ కాలమును గడవకుండుటకును స్త్రీలకు గృహ క్రమముల నేర్పవలెక. మర సుబంధ మగు విద్య ను ముఖ్యముగా నేర్పవలెక. వారియతను నిర్మించుటకు మతము మూలాధారము. ఆచారములలో భేదముండిన నుండుగాక ప్రధానసూక్రములను బోధించుట కాక్షేపణ మేమియును లేదు. వివాహము చేయుటకు తగిన వయసువరిమిలిన హెచ్చింప కలెను. ప్రస్తుతము కడుబాల్మయిన నీ వివాహములు జరుగు చుండుటచే వారి మనైకస్యమునకే చెడుగు వాటిల్లుచున్నది. అన్నిచోట్లను స్త్రీలసంఘముల నేర్పవలెనను. స్త్రీలకుతగిన కేరరతో వారి మతాభివృద్ధికితోడ్పడవలెనని అధ్యక్షరాణి నుడి వెను. కనుసంరక్షణమునుసూచి ఆంగ్ల కేసునుండి తెప్పింప బడినపటములు సభలో ప్రదర్శింపబడినవి. వానిని వివరములను ప్రతినిధులకు పంచివెట్టిరి.

కుపానులను కలిగిన నవ్వుము:—రాకపోకలకును ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములకును తంతివార్తలకును నూడ సభ్యంతర ము కలిగినది. అయినను తగిన ఏర్పాటులు ప్రారంభింపబడినవి. గృహములను మరల కట్టుకొనుటకును విత్తములను కొనుట కును బదుళ్ల నిచ్చుట ప్రారంభింపబడినది. జర్నా విశ్చయ న భికముగా తెప్పించుచున్నాడు. వైద్య పారిశుధ్య సౌకర్యము లవసరమగు చోట్ల చేయబడుచున్నది. మాంకమ్మింగు గారు దక్కాట్ల వచ్చిరి. వారాయండులములందు సంచారము చేసెద రు. దొరకనమువారు త్వరలో వివరములను తెలిపెదరు.

ఆంధ్రోత్పల సమస్య.

[గాదె జగన్నాథస్వామిగారు.]

మహాభారతమునందును మార్కండేయపురాణమునందును కలింగ దేశము ఉత్తర మధ్యను దక్షిణదేశములందునుగాను తావులఁ జేర్చినట్లునున్నది.

1. ఉత్తర కలింగము లేక యుత్పలము - మహానదికి, కిరణ సువర్ణదేశమునకు (చోటా నాగపూరునకు నడిమిప్రదేశము).

2. మధ్యకలింగము లేక కన్యోభము - మహానదికిని మహేంద్రగిరికిని నడిమిప్రదేశము.

3. దక్షిణ కలింగము లేక త్రికలింగము - మహేంద్రగిరికిని గోదావరికిని మధ్యప్రదేశము.

ఉత్పలదేశముననున్న యుత్పలులు లేక యోధులు దక్షిణమునకు దిగబడుటయు, త్రికలింగములోనున్న యోధులు ఉత్తరమునకు వెళ్లబడుటయుఁ దటస్థించిన పిదప సంతపము కేవల యుత్పలమునకు సవరలకు నాటపట్టు యుండిన కన్యోభము పేరు మాయమయి, అంత త్రికలింగముల పాదముల కూడ నీ క్రింద తెలియబడిన రీతిగా నొక్కొంత మార్పు చెందవలసినవైనను:-

1. ఉత్పలము - సువర్ణరేఖా ఋషికుల్యాణములకు నడిమి ప్రదేశము.

2. మధ్యకలింగము-ఋషికుల్యాణము నుండి పద్మనాభగిరికిని-నడిమి ప్రదేశము.

3. త్రిలింగము లేక త్రికలింగము - పద్మనాభగిరికిని గోదావరికిని - నడిమి ప్రదేశము.

శ్లో॥ ఋషికుల్యాణం సమాసాద్య దక్షిణోదధిగామినీం ।
స్వర్ణరేఖా మహానద్యర్థ్యదేశే ప్రతిష్ఠితః ॥

సామంతపురాణము.

అనగా బాలేశ్వరు పట్టమునకు సుత్తరమునఁ బ్రవహించుచున్న సువర్ణరేఖానది మొదలుకొని చిల్కాసరస్సునకు దక్షిణమునఁ బాటుచున్న ఋషికుల్యాణదివ్యవర్ణమునకు గల దేశము ఉత్పలదేశముగా వ్యవహరింపబడఁ జొచ్చెను.

శ్లో॥ ఆంధ్రోత్పలనామ సంయోగే పరితే జయమంగళే ।

గ్రామే తస్మిన్ మహానద్యాం భట్టాచార్యః కుమారకః ॥

జైనగ్రంథము.

ఆంధ్రోత్పలదేశములకు సరిహద్దులైన మహానదియొద్దనున్న జయమంగళగ్రామము కుమారిభట్టునివాసస్థాన మని వై శ్లోకము వ్యక్తకరించుచున్నది. సుప్రసిద్ధమైన కటకము మహానదియే యిందుదాహరింపబడిన మహానదియైనచో ఉత్పలదేశముయొక్క దక్షిణపు సరిహద్దు మొదట నే నిరూపించిన రీతిగా కటకము మహానది కావలసినవచ్చును. ఋషికుల్యాణనది కుపనదిగానున్న మహానదియైనచో రెండవవిభజనముప్రకారము ఋషికుల్యాణనది కావలసినవచ్చును. జయమంగళగ్రామ మిప్పుడదృశ్యమైనను ఋషికుల్యాణనదినుండి యేర్పడిన యొక కాలవ జయమంగళనారాయణ పేరం బరంగుచున్నది. ఇదికాక యీ శ్లోకమువలన మఱొక విశేషాంశము జయముపడుచున్నది. కలింగదేశమునుండి ఉత్పలము వేలుచేయబడుటగాక తక్కిన రెండు కలింగములు ఆంధ్రరాష్ట్రములోని భాగములుగా నున్నట్లు స్పష్టపడుచున్నది. ఇట్లు రమారమి రెండువేల సంవత్సరములక్రిందటనే త్రిలింగములు, ఉత్పలాంధ్రదేశములుగా

విడదీయబడినను, మొన్నటివఱకు, నీ ప్రాంతముల నేలయందెడి రాజవంశముల తాము కలింగాధిపతులమని గొప్పగాఁ జెప్పుకొనుటగలదు. పూర్వము కలింగదేశమెట్లు మూడుభాగములుగా నేర్పడియుండెనో అట్లే ఆంధ్రదేశముకూడ కృష్ణ గోదావరి నదుల మూలమున మూడు వైపు కలింగములు కలిగియున్నదని మొదటి వ్యాసమున నిరూపించియున్నాను.

1. కలింగాంధ్రము - ఋషికుల్యాణ గోదావరి నదులకు నడిమి ప్రదేశము.

2. త్రిలింగాంధ్రము - గోదావరి కృష్ణానదులకు నడిమి ప్రదేశము.

3. కర్ణాటాంధ్రము - కృష్ణానదికి సుత్తరార్కాటు మండలమునకు నడిమిప్రదేశము.

ఉత్పలాంధ్రులకు వివాదభూమి యైన గంజాము మండలము కలింగాంధ్రమునఁ జేరియున్న కారణమున కలింగాంధ్రము పాలించిన ప్రధానరాజవంశములను, తదీయకాలపరిమాణమును సరిస్తరముగా గొంత తెలిసికొన్నవీరదటగాని సీమాభూమి నిర్ణయించుటకు వలసపడదుగదా :-5000 సంవత్సరములక్రిందట భారతయుద్ధమున కలింగరాజు దుశ్శాసనుని పక్షము అవలంబించి భీముచే మడియబడుటయు, 25 వందల సం॥ క్రిందట మగధచక్రవర్తియగు అశోకుడు కలింగముపై దండెత్తినవచ్చినదియు, తదుపరి 2 వేల సం॥ క్రిందట ఖారువేలుడు కలింగాధీశ్వరుడుగా నుండి యాంధ్రులసాయమున మగధరాష్ట్రములపై దండెత్తినదియు, అటుపిమ్మట ప్రతిష్ఠానపురాంధ్రచక్రవర్తులకు కలింగములోఁ బడి యడగియుండుటయు, ఆ పైని నాల్గవ శతాబ్దమున కనోజరాజశేఖరుడగు సముద్రగుప్తుడు దండెత్తునాటికి కలింగము నల్లురైదురు పల్లకప్రభువులచే పాలింపబడుచుండుటయు, అనంతరము రిలేక 6 శతాబ్దములనాడు కదంబులు, గాంగులు ప్రవేశించి కలింగమును ఆక్రమించుకొని పరిపాలించుటయు తక్కువూర్వ కలింగచారిత్రముగూర్చి విశేషించి యేమియు తెలియరాదు. పూర్వరాజవంశముల వేగిదేశమున స్థిరపడి మొదట వేగిపురమును తర్వాత రాజమహేంద్రవరమును రాజధానిగాఁజేసికొని ప్రభుత్వము చేయుకాలముననే కలింగగాంగులు సజ్జనగరము కలింగనగరము రాజధానిగాఁజేసికొనికలింగాంధ్రమును పాలించుచుండిరి. వేగిరాజు ప్రభువులలోత్తుంగ చోళదేవుడు 1070 సం॥ నుండి 1118 సం॥ వఱకు - కాంచీపురము రాజధానిగాఁగల చోళసామ్రాజ్యమునకు నధిపతి యైనపిదప రాజమహేంద్రరాజ్య మనదగు వేగిరాష్ట్రము సామంతరాజ్యమై తత్పత్తినిభులచే పాలింపబడుచుండెను. ఆకాలమున కలింగాంధ్రమును పాలించిన అనంతవర్మగంగదేవుడు (1078-1151) గంగా గోదావరులకు నడిమిభూభాగ మెల్ల నాక్రమించి తన రాజ్యము విస్తరింపజేసెను. ఈ అనంతవర్మయే 1132 సం॥న ఉత్పలాధీశ్వరులగు కేసరివంశస్థులను గీటుదంచి యుత్పలము తన రాజ్యములోఁ గలుపుకొని పూరితేత్రమునఁ గల జగన్నాథాలయమును గోపురప్రాకారములతో రంగుగా కట్టించి తనకి ర్ని భూమియందు శాశ్వతముగా సంస్థాపించెను. అనంతవర్మవంశజులు తమ రాజ్యములోని మహేంద్రగిరి గోదావరి నడిమి భూభాగము 12 వ శతాబ్దమున రెండవ కులోత్తుంగ చోళదేవు వలన గోలపోయిన తరువాత, తమరాజధాని కటకమునకు మార్చుకొని కలింగ గాం

రాజ్యనామము.	కాలపరిమాణము.
కాకతీయ ఆంధ్రరాజ్యము	1140-1320
కొండవీటిరెడ్డరాజ్యము	1320-1424
రాజమహేంద్రరెడ్డ డిల్	1285-1438
కర్ణాటాంధ్రరాజ్యము (సంగమవంశము)	1336-1487
కర్ణాటాంధ్రరాజ్యము (కుళువవంశము)	1487-1565
గోల్కొండనవాబులరాజ్యము	1512-1687
నిజామురాజ్యము	1724-1760
చెన్నపురిరాష్ట్రము	1760-1919

గులు స్వభావముగూర్చుకొను ప్రముఖముగామఱచిపోయి పదం పడి ఉత్పలగాంగులైరి. 1140 సం॥ మొదలుకొని 1840 సం॥ వఱకు ఓరంగలు రాజధానిగా నేర్పలుచుకొని త్రిలింగ సామ్రాజ్యముస్థాపించిన నిజమరియాంధ్రరాజులగుకాకతీయగణపతుల కాలమున ఉత్పల గాంగులు తదీయ సామంతులుగా నుండి తమ రాజ్యమొనకు మహేంద్రగిరిదక్షిణపు సరిహద్దుగా నుంటుకు నొడంబడిరి. కాని తదనంతరము మెల్లగా దలయెత్తుకొని సింహాచలమువఱకు దిగబడి గాంగులు తమ కడుతుగిలి నూలు సంవత్సరముల కాలము ప్రబలియుండిన రెండు చెడ్డి రాజ్యముల మూలమున నొక్కొక్కప్పుడు వెనుకబడవలసి వచ్చినను 15 వ శతాబ్దమున నెట్లకేలకు నొక గొప్పవంద యాత్ర సాగించిన ఉత్పల గాంగులు చెడ్డిరాజ్యములను గబ లించుటయేగాక 1454 సం॥ నెల్లూరి మండలములోని ఉదయగిరి వఱకును పడమట నిజాం రాజ్యములోని కంబం మెట్టవఱకును నాక్రమించుకొని తెలుగుదేశములోని విశేషభాగము కొంతకాలము పాలించుచుండిరి.

ఇట్లు 13, 14, 15 శతాబ్దముల కలింగాంధ్రమున మట్లు పడి గజపతి విరుదముతో ప్రబలిన కలింగ గాంగులు 16 వ శతాబ్దమున కర్ణాటాంధ్రరాజవంశము కృష్ణరాయల దండయాత్రలమూలమున కలింగాంధ్రమునకు మరలింపబడుటయే గాక 16 శతాబ్దమధ్యకాలమున గోలకొండ నవాబులవలన ఉత్తర సర్కారులను ఢిల్లీచక్రవర్తులవలన ఉత్పలదేశమును గోల పోయి పదంపడి వారు సామంతరాజులగు పరిణింపబడుచుండిరి. ఇటీవలఁ గాలగతి ఆంగ్లప్రభుత్వమున గంజాముమండలములోని యోధరాజు రెల్లరు జమిందారుల పద్ధతా జేరవలసినవారైరి. ఇప్పుడున్న యొడ్డెజమిందారులలో తొంటి గాంగవంశమునకుఁ జేరినవారు నల్లూరు కన్నట్టుయన్నారు. వారెవ్వరనిన:-

- 1. క్రిజగన్నాథాలయధర్మకర్త యగు పూరిరాజు గారును. (ఒడిస్సా)
- 2. పద్మాకిమిడి సంస్థానాధిపతి యగు పద్మాకిమిడిరాజు గారును.
- 3. పెద్దకిమిడిరాజుగారును
- 4. చిన్నకిమిడిరాజుగారును.

ఈవైసంగతులఁబట్టియు కలింగాంధ్రము ఓడ్రులచేతను ఓడ్రభూషణచేతను, ఆవరింపబడి చరిత్రజ్ఞానము లేనివారికంటికి కలింగదేశమెల్ల ఓడ్రభూమిగా గనపట్టుటకు కొంత యవకాశము కల్గించినది. చిలకసముద్రమునకు దక్షిణదిగ్భాగమున నిప్పటికిని తెలుగువారు వెళ్లండ్లు (రానానాతులవారు) నివసించుచున్నవిషయము ప్రభుత్వమువారు ముఖ్యముగా గమనించి తొల్లి నే నిరూపించినరీతిగా ఋషికుల్యాణనది వాండ్రోత్పలదేశములకు సరిహద్దుగా నేర్పర్తురని విశ్వసించుచున్నాను. ఈసందర్భమున చెప్పవలసినంత యవసరము లేనప్పటికి నిచ్చటి ఓడ్రప్రభువులకు అంతముఖ్యముగా ఆంధ్రభూమిది పాలించు పద్మాకిమిడిరాజుగారి కొకమనవి చేసికొనుచున్నాను. ఏమి తమ తొల్లింటిపెద్దలు వంశధారా ముఖద్వారమున గల కలింగనగరమును పాలించు నాంధ్రగాంగులే యను సంగతి జ్ఞప్తియుంచుకొని కేవలము ఓడ్ర ప్రభాభిమానముతో నూగులాడక ఋజుమాన్వప్రవృత్తులై వర్తింతురేని మీఁదటికి ఆంధ్రోత్పలసమస్య నులుపుగా పరిష్కరింపబడగలదు.

సరిహద్దులు.	గాంగులప్రభుత్వము
మహేంద్రగిరి	సామంతము
సింహాచలము	స్వతంత్రము
సింహాచలము	డిల్
చిలకసరస్సు	డిల్
కృష్ణానదియు	డిల్
నెల్లూరు ఉదయగిరి	డిల్
కృష్ణానది	డిల్
గోదావరినది	డిల్
సింహాచలము	డిల్
కంభంమెట్టు	డిల్
గోదావరి	పరతంత్రము
చిలకసరస్సు	పరతంత్రము
చిలకసరస్సు	పరతంత్రము

13వ శతాబ్దమునకు నామమాత్రావద్దముగ నున్న గాంగుల ప్రభుత్వమంతరించి యవంశజులు జమిందారులై ఆంగ్లేయుల యధికారమునకు లోబడియున్నారు.

మృగరాజు

201 బంగారు పతకములను బడసెను.

ప్రాఫెసర్ పరశురామారావుగారి న్యూగ్రాండుసర్కిసు, ఎస్పినేడు

నేటి రాత్రి 9-30 గంటలకు ప్రారంభింపబడును. ప్రతి కవివారము ఆదివారములందు సాయంత్రం 5-80 గంటలకు, రాత్రి 9-80 గంటలకు ప్రారంభింపబడును.

అగ్నికావినామము, వంగజేవు పెద్దపులులు, గుర్రములు, ఏనుగులు, కోతులు, మేకలు, ఎడ్డు మున్నగునవి గలవు. చాల వైపులవూ గల పునపులు, స్త్రీలు, బాలుకు, బాలికలు మొగ్గులు మున్నగు కవిరస్తు శను లద్భుతముగా చూపెదరు. శేట్లు - రు 10, 8, 2, 1. 0-8-0, 0-4-0. బాబ్సులనియము రత్నాకంపెరికి వ్రాచునలెను. బ్రాడ్వే 620, తెలిఫోను నంబరు.

శివతత్వసారము

[వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు]

రాజకీయ పోరాటవిధికి పుస్తకాలయమున “శివతత్వ సార” ముఖ ప్రాచీనాంధ్ర గ్రంథ మొకటి యీసడును సంపాదించబడింది. ఈ గ్రంథము తిక్కన సోమయాజి వారికి నూనియినది యేండ్లకాలము పూర్వము వెలసింది. అనంతరము యందెని మల్లికార్జున పండితారాధ్యక్షుడని వీరశైవతతోధారకు లిద్దఱు సుప్రసిద్ధులుగదా! వార్యులు నేకకాలమున క్రీ. 1170 ప్రాంతమున నుండిరి. ఈయిద్దరిచరిత్రలను బాల్కరానికి సోమనాథులచేతికి బహుశురాణమున కుండితారాధ్యక్షులచేతికి మని చెందు మహాగ్రంథముగా రచియించినాడు. ఇప్పుడు శాస్త్రిగారిచేతని యీ శివతత్వసారమునకుఁ గర్తవ్యమైందలలో మొక్కఁడు మల్లికార్జున పండితారాధ్యక్షుడు. మల్లికార్జున పండితారాధ్యక్షుడు శివతత్వసారమున రచియించెనని పాటకుఁ గి సోమనాథుడు పండితారాధ్యక్ష చక్రవర్తియనన, అతఁడన సారమునకు దేవులుగాఁ జేర్చిన్నాడు. అదానారించుచున్నాను.

అనంతరసారము.

శ్రీ శ్రీ ఎట్టునును నఁకలంకక శివతత్వ సారగద్యపద్య సమితి శివుని మహిమఁ దెలిసికట్టి మల్లికార్జున శంకరాచార్యుగారి దలఁచు ననదిసంబు.

పండితారాధ్యక్షుల.

ద్వితీయ శతకము శివతత్వ సారముగిడు మృద్యులుగా నల్కినీశ్వరుల పాగడ మలయ రాజీయలు మోదందకము స్తుతియునును మహాప్రీతి నూత్రము శతకము శివతత్వసారమున నీక శతకమునాటకము నుదాహరణ ములు రుద్రమహిమయును క్ర. ౧౯౧౪.

ఈ శివతత్వసారమునకుల పద్యములన్నియుఁ గందము శ్రీ. ఇక్కడ దొరికిన ప్రతిమనవక్రమయియుండున. ఇచ్చిన్న పద్యములు నన్నుట లొంటియొక్కటి. మున్నుట యెనుబది యొక్కదవ పద్యమి.

క. ఒండేమి? మల్లికార్జున పండితుడనందు కంటేఁ బ్రభులలో నెన్నఁదా? నియతిగోరి నందంగాంతునని కొయియందుడరరా!

మల్లికార్జున పండితారాధ్యక్షుడేయే శక్తిపూరిత గ్రంథము యీపద్యము పేర్కొని చెప్పుచున్నది. ఆవైతాది మతాంతర భేదమున తైవతోత్కర్షణ మొదలగు విషయము లిందుఁ జెప్పబడినవి. పాల్కరానికి సోమనాథుఁ డీగ్రంథమందలి విషయములను బహుశురాణము పండితారాధ్యక్షులచేతను చతుర్వేక సోమనాథులు మొదలగు గ్రంథములందు తమరుగా ననువాదన ము చేసినారు. మల్లికార్జునపండితారాధ్యక్ష శివతత్వసార ము నేకాక మఱియుఁ గొన్ని సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములను రచియించిట్లు పాల్కరానికి సోమనాథుడు తెచ్చుచున్నాడు. ప్రాచీనతమగ్రంథములు దారాధ్యక్షవీరశైవతత్వ సార మందలివిని కద్యము అదానారించుటకుఁ బాది కొందఱు శివతత్వసారము శివశేషయ్య రచియించెనని యపోహము వానిందిరి. ఇప్పుడూఁగ్రంథమున వ్యాపించియున్న వైదికశైవ మతమునకుఁ బ్రతిస్థాపకుఁడయినమల్లికార్జున పండితారాధ్యక్షుడే రచియించిగ్రంథము దొరకుటయొంధ్రభాషయాలియనుట కత్తియఁగ సంతోష పోతుచేదా! మున్నున కీగ్రంథము నుండి కొన్ని పద్యములు నుదాహరించుచున్నాను.

- క. శివమగు భార్యకృతలకు శివమగు గోద్రాహ్మణులకు శివమగు మఱియొక శివనిందావి రహితులకు భువనరేయబహుకెల్ల బుద్ధియునా రా? క. శివకంటే వేరే యాశ్వర్యం దన కేదెనకులు నట్టి యవై వ్రకియూ ధంతులు లోకాయతునకు విరంక భేదములందె విబుధులరేవ్యా!
- క. ఆరాధ్యం దారాధకుఁ దారాధనమనఁగ లేని యవై కరురా చారకృత సర్వకూన్యా కాన్తిని నేను నేయగా వచ్చుకా!
- క. శాత్రునిదూరకంబులు నూత్యాని నను ప్రపాతకాదులు శివనీ ద్విత్వలం బొందునె జలములు నిర్వహింక బొందనేర్చు నే జలజముల.

నోటీసు.

మదరాసు తిరువల్లిక్కేణి ఈశ్వరదాసు లాలాపిధి 34-వ నెంబరు ఇంటిలో నివసించుచున్న సానా రంగభావ్యంశ్రేష్ఠి అనే నేను ఇందు మూలకముగా అందజేసి తెలియజేయుడ మెమనగా నేను 1919 సెప్టెంబరు 30-వ తేదిని మా తండ్రిగారి నుండి వీడిపోయినాను. గనుక యంతటి నుండి నేను సానా రామానుజము శ్రేష్ఠిగారి కుటుంబమునందు అవిధ క్షికుటుంబికుడను కాను. ఎస్. రంగభావ్యం శ్రేష్ఠి.

మిలయ చందనము

గనేరియా అను నెకరోగమునకు మోకారము, కద్యము లేదు. వివికాశిలో కనలేదు. ఎటులు, తెలుపు, కచ్చు, అను మూడు విధముల నెకరోగమును మూడు పూటలలో మాన్పును. అనేక రాజకటుంబములలో వాడబడిన గొప్ప ఔషధము. కల దల్చీ-కి రు 2-0-0. గంధర్వపార్వతీ, రాజమండ్రు. (1251)

మంచి తరుణము!

ఈ ధరలు ఏమిదినములనాకే యుండును. మార్గదర్శక మొక్కట నిజమయియుండున భరిగింది విశ్రయించ బూనితిమి. ఎన్ని ఇంతి వర్తము కావలయుననినను దోహదము. 6 దినముల కలరు వర్తము కలరు. కలరు వర్త 1-కి 1-12-0, కే. టే. చీటి వర్త 1-కి 1-12-0 కాకి కే. ర్ వర్త 1-కి 1-12-0. ఆహమదాబాదు ధోకలి 6 మూరలు పాడుగు 8 మూరలు కెడప్పు కల 2-12-0. వర్త 1-కి వివి చార్జీ 0-4-0; 8 కొనిన పోట్లేజ ఇనాను. చిరునామ: కొర్నాటు కట్టుజవిలి వ్యాపారులు, 272 మింటుస్ట్రీలు, మింటులిల్లింగు పోస్టు, మద్రాసు.

ఆరోగ్యభాగ్యము

దీనిని పొందు నస్యార్థమును బట్టి శీత వాతా శివ యుటకు కలయువారు ఆయుర్వేదసార సంగ్రహమును 1708 వైద్య విద్య అను గ్రంథమును చదువును. 39 పుం, ఉపాఖ్యక్తు. రాజవైద్య నారాయణుడే శేకవటి, 27, చీనాబజారు, మదరాసు.

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-కి 0.1-0 12 ప్రతులకు 0.9-0. వి. పి. భర్త్యులు ప్రత్యేకము. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టు బాక్స్ 212 మదరాసు.

HEALTH FOR A POSTCARD If you suffer from Functional Weakness, Exhaustion and Impotency, take the first step to health by sending for the Free Descriptive Booklet which describes Dr. Bier's Principle of Obstructive Hyperaemia, and its practical application known as the Erectruss. The Erectruss treatment has cured where other methods had failed and a perusal of the Booklet will make it clear to you why Erectruss has superseded all other remedies. Erectruss has been aptly described as an aid to Nature—the actual cure being effected by an “excessive accumulation of the blood in the diseased part,” the Erectruss being the means by which the desired accumulation is obtained. This method is essential “Natural”—that is why it has performed such miraculous cures. Write for Booklet by next post to Erectruss (A. P.) Bureau in the East, Batala (India.) DR. BIER'S ERECTRUSS (669)

ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము.

వివోదమైన గాలి తలగడలు. వీటియందును కొకాయుయొక్క మరచిలను తీసికేసి కావలసినవలకు గాలిని నింపుకొని మరచు మనవటివలె తిని. తన యెడల మిక్కిలిసాఖ్య కరమైన తలగిం దగును. ఈ క్కరతనవృత్తు మరచునీమి గాలియంతయు పోయిననీ తేలులో గాలి ఒడియించి గాలి యందుకొనవచ్చును ఇది శిరోరాధ గలవారికిని, క్రయాణికులకును తదితర క్రమసామాన్యమునకును మిగుల క్రయోజనకరమైనది. ఒకసారిపరీక్షించి సాఖ్యమును పొందును కలదిందు 1-కి అణము 0-8-0, కపాలభిక్షు క్రత్యేకము. (536) చిరునామా:- ధనలక్ష్మి కంపెనీ, నెం. 6, నెంకటేశమిశ్రీవీధి, సామంతురేట, మద్రాసు.

వకటన

మహా మహాపాథ్యాయ కొక్కండ నెంకటరత్న కవి నిరతిరములైన అనుభవములైన ఈక్రింది గ్రంథములు గలవు. ఆంధ్ర భాషాభిమాను లెవరైనగ్రంథముల నమ్మునొంచ దలచెట్లెవరైన నెంకటరత్న కవి కుటుంబమునకు దగిన ధనసహాయము చేసి గ్రంథముల విషయమై సర్వస్వార్పిత్యములను బడచుగలరు. అందువలన భాషా నేతను జేయుటయును నిర్వహించు నీతియందున్న నెంకటరత్న కవిగారి కుటుంబమునకు మహాముఖము చేయుటయును రెండు ముక్కరములును గలగ గలవు. 1 శ్రీమతి మాధవము (నాటకము) 2 ఘటి కాచలమహాత్యము (ప్రబంధము,) 3 అజామిలో రాఖ్యానము, (యక్షగానము,) 4 సత్యనారాయణపామనము (ప్రబంధము.) ఈ విషయమై వివరములను తెలిసికొన గోరువారు క్రింది చిరునామాకు వ్రాసికొనవలయును. నెంకటరత్న కవి గ్రంథములు ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, రెంబునెట్టివీధి, మద్రాసు.

సాశ్వత వేంకటాచలవజ్జితలవారి

ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతములు.

- 1. లక్ష్మీనిలాసరసము:—లక్ష్మీకుటుంబ స్త్రీకు లోనియు లక్ష్మీనిలాస రసమునకు నిరోధులై యున్నాడు. ఒకే మొక లక్ష్మీనిలాస రసముగల నీసా తమయొద్ద నుండెడి స్త్రీకుల నర్వోక్తమైన సిద్ధాంతము చేరొకటి లేదని తాము నంతోమముగ అభ్యుగలరు. వివర్ణరము, మూడేక వ్యాధి క్షయము, నన్ని పాతము మొదలగునవి తప్పక గుణమగును. నీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం. (594)
  - 2. క్షీణిగాన తెలుగు:—స్త్రీకు గర్భమును, పండుల నొప్పి కాత్తుకును మంచియందు. నీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇనాం.
  - 3. శైవ్యాన రాసము:—దీనిని నేమింపినప్పుడీనుండియే మూత్రమును కట్టి (కలరా) వాంతిలేసి, శీతలేజి, అశీర్ణ కేరులు గుణము కాగలరు. నీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం.
  - 4. లోమగుళోకయము:—విద్దలకు లలూరి; వియ్యంకరము. చుండము, ములబద్ధము, అశీర్ణ లేది, కృశత్యము, కను భ్రష్టియందును. ఆకలిలేదంటును మొదలగునవి గుణములు కిద్దలు ఘట్టిగలవా రగుదురు. నీసా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇనాం.
  - 5. లోమగుళునూర కక్షానిమ్మరము:—విద్దలకు వయస్సు ముడిపినవారికి, లోమింపిలకు ఉత్తమ గుణ వారి. గుండము, శబిరము, వర్ష, అశీర్ణము, శీత కాశు, పొర్వ్యమూయువు, ములబద్ధం, వ్యంకం, వియ్యంకము, మర్మములు మొదలగు యొక లోకే రోగములను గుణములే మును (801)
300 మోతము గల నీసా	0.4-0
5 గ్రాముల కచ్చులో 3-కి	1-8-0
" "	12-8 2-18-0
" "	25-1 5-8-0
- పది ఔషధములలో యొక అనుభవము తెలుసున వంతులయితి.
- శ్రీ నీసా రామమ వైద్యశాల, మైసూరు.